

Landsbygdspolitik

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 55 motionsyrkanden om jordbruk och landsbygdens utveckling m.m. från den allmänna motionstiden 2014/15. Motionerna tar upp frågor som rör bl.a. landsbygdspolitik, jordbrukets konkurrenskraft, livsmedelsstrategi, regelförenkling, ekologisk produktion, skyddszoner längs vattendrag och rennärlingsfrågor. Samtliga motionsyrkanden avstyrks med hänvisning till det pågående arbete som rör de väckta motionsförslagen och till utskottets tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns 16 reservationer (M, SD, C, V, FP, KD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund.....	6
EU:s gemensamma jordbrukspolitik.....	6
Utskottets överväganden.....	8
Landsbygdspolitik.....	8
Jordbrukets konkurrenskraft.....	12
Livsmedelsstrategi.....	18
Exportstrategi.....	21
Regelförenkling.....	24
Jordbruksmark.....	27
Exportbidrag.....	28
Ekologisk produktion.....	29
Gödselspridning m.m.....	32
Odling av proteingrödor m.m.....	35
Fäbodbruk m.m.....	37
Hästnäringen.....	39
Rennäringen.....	41
Reservationer.....	47
1. Landsbygdspolitik, punkt 1 (V).....	47
2. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (C).....	47
3. Livsmedelsstrategi, punkt 3 (M, C, FP, KD).....	48
4. Livsmedelsstrategi, punkt 3 (SD).....	49
5. Regionala livsmedelsstrategier, punkt 4 (C).....	49
6. Exportstrategi, punkt 5 (M).....	50
7. Regelförenkling, punkt 6 (SD).....	51
8. Regelförenkling, punkt 6 (C).....	51
9. Kartläggning av regler, punkt 7 (M, C, FP, KD).....	52
10. Jordbruksmark, punkt 8 (V).....	52
11. Exportbidrag, punkt 9 (SD).....	53
12. Ekologisk produktion, punkt 10 (V).....	54
13. Gödselspridning m.m., punkt 11 (SD).....	54
14. Odling av proteingrödor, punkt 12 (SD).....	55
15. Fäbodbruk, punkt 13 (SD).....	55
16. Rennäringen, punkt 15 (SD).....	56
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	58
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Landsbygdspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:163 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 11 och

2014/15:761 av Paula Holmqvist m.fl. (S).

Reservation 1 (V)

2. Jordbrukets konkurrenskraft

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:90 av Edward Riedl (M),

2014/15:623 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M),

2014/15:942 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1,

2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2014/15:1602 av Mikael Oscarsson (KD),

2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 1,

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 3 och

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2.1.

Reservation 2 (C)

3. Livsmedelsstrategi

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:430 av Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (S),

2014/15:484 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (S),

2014/15:928 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:1153 av Catharina Bråkenhielm och Kenneth G Forslund (S),

2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1,

2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 och

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 6.

Reservation 3 (M, C, FP, KD)

Reservation 4 (SD)

4. Regionala livsmedelsstrategier

Riksdagen avslår motion

2014/15:807 av Lena Ek och Helena Lindahl (C).

Reservation 5 (C)

5. Exportstrategi

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1247 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 4 samt

2014/15:2976 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 2 och 4.

Reservation 6 (M)

6. Regelförenkling

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,

2014/15:1356 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1,

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 23,

2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 2,

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 2,

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och

2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

7. Kartläggning av regler

Riksdagen avslår motion

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkandena 9 och 10.

Reservation 9 (M, C, FP, KD)

8. Jordbruksmark

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 15.

Reservation 10 (V)

9. Exportbidrag

Riksdagen avslår motion

2014/15:1123 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 11 (SD)

10. Ekologisk produktion

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:255 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1 och

2014/15:1068 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 12 (V)

11. Gödselspridning m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:889 av Tuve Skånberg (KD),

2014/15:1093 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2014/15:2586 av Lotta Olsson (M) yrkandena 1–3.

Reservation 13 (SD)

12. Odling av proteingrödor

Riksdagen avslår motion

2014/15:2907 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 14 (SD)

13. Fäbodbruk

Riksdagen avslår motion

2014/15:2833 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 15 (SD)

14. Hästnäringen

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:306 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 1 och 8 samt

2014/15:432 av Ingela Nylund Watz (S).

15. Rennäringen

Riksdagen avslår motion

2014/15:2779 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservation 16 (SD)

Stockholm den 17 februari 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Gunilla Nordgren (M), Anders Forsberg (SD), Fredrik Malm (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S), Johan Büser (S) och Emma Nohrén (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 55 motionsyrkanden om jordbruk och landsbygdens utveckling m.m. från den allmänna motionstiden 2014/15. Motionerna tar upp frågor som rör landsbygdspolitik, jordbrukets konkurrenskraft, livsmedelsstrategi, regelförenkling, ekologisk produktion, skydds zoner längs vattendrag och rennärlingsfrågor.

Utskottet uppvaktades den 10 februari 2015 av representanter för Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) Svensk mjölk.

Bakgrund

EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Sedan inträdet i Europeiska gemenskapen den 1 januari 1995 omfattas Sverige av den gemensamma jordbrukspolitiken. Målen för den gemensamma jordbrukspolitiken, som de är formulerade i fördraget, är i dag desamma som de som lades fast på 1950-talet. Kortfattat uttryckt är målen att produktiviteten inom jordbruket ska höjas, att jordbruksbefolkningen ska garanteras en skälig levnadsstandard, att marknaderna ska stabiliseras, att försörjningen ska tryggas och att konsumenterna ska garanteras tillgång till varor till skäliga priser. I dag kan EU:s gemensamma jordbrukspolitik bäst beskrivas som bestående av två pelare. Den första pelaren reglerar styrning av den inre marknaden och de direkta inkomststöden till jordbruket. Den andra pelaren innehåller landsbygdspolitiken, vars syfte är att komplettera, stödja och bidra till att nå fördragets mål för den gemensamma jordbrukspolitiken. Över tid har insatserna i pelare 2 fått allt större betydelse.

För landsbygdsprogrammet 2007–2013 gällde tre övergripande mål. Målet för axel 1 var att förbättra konkurrenskraften inom jord- och skogsbruket, för axel 2 att förbättra miljön och landskapet och för axel 3 att stärka livskvaliteten på landsbygden och diversifieringen av landsbygdens ekonomi. Axel 4 avsåg en tillämpning av Leadermetoden med syfte att ta till vara lokalt engagemang och lokal kunskap och vara ett led i att stödja genomförandet av de övriga tre axlarna.

Ett förslag till landsbygdsprogram 2014–2020 överlämnades den 10 juni 2014 till EU-kommissionen för godkännande. Ett sådant godkännande förväntas från kommissionen under våren 2015.

I Jordbruksverkets rapport 2012:15 Tekniskt underlag Landsbygdsprogram 2014–2020 anförts att syftet med rapporten är att föreslå åtgärder som kan bidra till EU:s mål för landsbygdspolitiken och målen för det nya svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020. Rapporten innehåller åtgärdsbeskrivningar och tekniska analyser. Bland förslagen finns både

åtgärder från dagens program och nya förslag. För några åtgärder finns det olika alternativ. Utgångspunkten har varit att åtgärderna i nästa landsbygdsprogram i stort ska likna dem som finns i det nuvarande programmet för att de som söker ska känna igen sig. De förändringar som har gjorts är både positiva och nödvändiga. Myndigheter och sökande har under den nuvarande programperioden varit överens om att landsbygdsprogrammet måste förenklas. Förenklingsprincipen har varit styrande och i många fall har åtgärderna gjorts om för att bli enklare.

Alla pengar som betalas ut från landsbygdsprogrammet ska användas på ett så effektivt sätt som möjligt för samhället. Om det inte är samhällsekonomiskt lönsamt att ge ekonomiskt stöd bör staten överväga andra styrmedel. Därför har samhällsekonomiska analyser gjorts för både befintliga och nya åtgärder. Ett exempel från beräkningarna visar att välkända åtgärder för att minska växtnäringssläckaget inte är samhällsekonomiskt motiverade. Det är resultat som man måste fortsätta diskutera. Åtgärder som ska förbättra den biologiska mångfalden i skogs- och odlingslandskapet är ofta samhällsekonomiskt motiverade. Åtgärderna inom landsbygdsutveckling har i förslaget minskats till fyra stycken. Möjligheterna inom företagsstöd och projektstöd är fortfarande stora och liknar dem som finns i dagens program. Enligt förslaget kopplas startstödet till investeringar och utgör en del av investeringsstödet till jordbruks- och skogsföretag. Stödnivån för investeringar föreslås i utgångsläget vara 40 procent. Vidare föreslås modeller för bättre styrning av stöd och därmed också möjligheten att vidare utreda differentierade stödnivåer. Schabloner och standardkostnader kommer att förenkla både för den som söker stöd och i handläggningen.

Jordbruksverket föreslår många schabloner för miljöinvesteringar i odlingslandskapet samtidigt som ersättning enligt faktiska kostnader finns kvar för exempelvis våtmarker. Åtgärderna skötsel av betesmarker och slåtterängar, skötsel av kulturmiljöer, ekologisk produktion och anpassade skyddszoner är exempel på åtgärder som förändrats för att bli enklare samtidigt som de som söker stöd känner igen dem från dagens program. En större förändring är att miljöskyddsåtgärder i det nuvarande programmet enligt förslaget delas upp på åtgärderna växtnäringssplanering och växtskyddsplanering. Nyheter i åtgärdslistan är vall på slätten, omställning till ekologisk produktion, utökad klövhälsövård för mjölkkor och djurvälstånd för tackor. Flera av åtgärderna inom landsbygdsutveckling har slagits ihop.

Utskottets överväganden

Landsbygdspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en levande landsbygd och en långsiktig strategi för en mer miljömässigt hållbar landsbygdsutveckling.

Reservation 1 (V).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:163 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 11 bör regeringen ges i uppdrag att snarast återkomma med en långsiktig strategi med förslag till åtgärder som syftar till en mer miljömässigt hållbar landsbygdsutveckling. Företagen och jobben är helt avgörande för landsbygdens framtid. Staten måste ta ett övergripande ansvar för en rad åtgärder som säkerställer att företag kan starta, växa och leva vidare. Utveckling av de gröna näringarna ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. Motionärerna ser en stor potential inom lokal livsmedelsförädling och småskaligt mathantverk.

I motion 2014/15:761 av Paula Holmqvist m.fl. (S) framhålls att en levande landsbygd är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl på den globala arenan. Landsbygden står inför stora utmaningar som berör tillgänglighet på offentliga och privata tjänster. Statliga myndigheter bör ha i uppdrag att trygga tillgängligheten till grundläggande offentlig service i gles- och landsbygd med hjälp av servicekontor i samarbete med kommunerna som är kopplade till myndigheternas verksamheter. Landsbygdsprogrammet måste genom att fokusera på jobb utveckla landsbygdens näringsliv.

Kompletterande uppgifter

I regeringsförklaringen den 3 oktober 2014 uttalas att en modern och aktiv näringspolitik skapar jobb i hela landet. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom förbättrad infrastruktur, tillgång till bredband, närhet till högskolor och forskning samt ett stöd för att säkra tillgången till butiker och samhällsservice. Turism i Sverige och ekoturism stärks. En långsiktig livsmedelsstrategi tas fram för att öka matproduktionen i Sverige och stödja ökad svensk och ekologisk matkonsumtion.

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) redovisas att regeringens mål är att bidra till goda förutsättningar för arbete och välfärd i hela landet. Politiken ska bidra till att landsbygdens företag är livskraftiga och innovativa och att naturresurserna används hållbart, både i Sverige och globalt.

Regeringen vill ta vara på landsbygdens möjligheter och förena en miljömässigt hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för ökad sysselsättning och framtidstro i hela landet. Regeringen avser att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att lämna förslag på hur en långsiktigt hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik bör se ut.

Regeringen anför vidare i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 19) att förutsättningarna för att kommersiella aktörer ska kunna bidra till att skapa en god tillgång till kommersiell service är begränsade i vissa glesbygder. I dessa områden bör staten ta ett särskilt ansvar för att medborgare och näringsliv också fortsättningsvis ska ha tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service. Regeringen vill utveckla s.k. servicepunkter på landsbygden. Det handlar t.ex. om livsmedelsbutiker, apotek, postservice och bensinmackar. Det är när denna basservice försvinner som människors livsvillkor försämras och förutsättningarna för jobb kraftigt minskar.

Inom landsbygdsprogrammet görs en betydande satsning för att utveckla lokal service. Medlen för service ska användas dels till projekt som utvecklar lokal service i gles- och landsbygd i form av dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar, dels till investeringsstöd för dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar. Det handlar t.ex. om livsmedelsbutik, apotek, postservice och bensinmack. Även tillgång till bredband och ett väl fungerande transportsystem är viktigt.

Regeringen anför vidare att regionala serviceprogram 2014–2018 ska samordna de aktörer och de insatser som genomförs i syfte att öka tillgängligheten till service för medborgare och företag i gles- och landsbygder. De utarbetas och genomförs på regional nivå av berörda länsstyrelser, landsting, samverkansorgan och kommuner. Målet är att programmen ska skapa en helhetssyn kring frågor som rör tillgången till kommersiell och offentlig service i alla delar av landet. Lokalt anpassade lösningar som även involverar kommuner, kommersiella aktörer och det civila samhällets organisationer skapar ökade möjligheter för samordnad kommersiell och offentlig service och ökad attraktivitet.

Landsbygdminister Sven-Erik Bucht anförde den 27 november 2014 i svar på interpellation 2014/15:128 om nationell strategi för tillväxt och grundläggande service i hela landet att regeringen anser att det behövs fler jobb och hållbar tillväxt i alla delar av landet. Hela landet ska bli bättre att leva i. Att fler kvinnor och män finner ett jobb är avgörande för att hålla ihop Sverige. Dessutom är växtkraften i entreprenörskap och småföretagande avgörande för hela Sveriges utveckling. Regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina förutsättningar, såväl i städer och tätorter som på landsbygden. Den bästa kunskapen om vad som behövs för att utveckla landets regioner och landsbygd finns på plats ute i landet. Därför ligger också huvudansvaret för de regionala tillväxtresurserna hos länen. Regeringen avser i början av 2015 att återkomma med en nationell strategi för regional tillväxt

och attraktionskraft där regeringens prioriteringar för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 kommer att tydliggöras.

Den 21 oktober 2014 anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht i svar på interpellation 2014/15:3 om landsbygden att regeringens övergripande målsättning är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. För att nå målet behövs en livskraftig och aktiv landsbygd. Regeringen kommer att bedriva en politik som utvecklar landsbygdens näringsliv och möjligheten för kvinnor och män att bo och verka i hela landet genom förbättrad infrastruktur, ökad integration, tillgång till bredband och mobilnät, närhet till högskolor och forskning samt ett stöd för att förbättra tillgången till butiker och samhällsservice. Regeringen vill även stärka turismen och skapa en långsiktig livsmedelsstrategi. Vidare vill regeringen skapa ett långsiktigt strategiskt arbete för att skogen ytterligare ska bidra till utvecklingen av en biobaserad ekonomi. Landsbygdspolitiken och politiken för regional tillväxt syftar till att stärka utvecklingskraften och skapa förutsättningar för att kunna bo och verka i hela landet. Arbetet sker på lokal, regional och statlig nivå och görs exempelvis inom ramen för landsbygdsprogrammet och regionalfondsprogrammet. Regeringen anser att många av landsbygdens utmaningar i första hand ska hanteras på marknadsmässiga villkor. Men landsbygdens förutsättningar varierar, och politiken ska ta hänsyn till detta. Offentliga aktörer behöver bidra med olika typer av insatser. Därför behövs en god samverkan mellan politiken, näringslivet, akademien och arbetsmarknadens parter. Ett viktigt område är service, som är en grundläggande och central förutsättning för att möjliggöra en hållbar regional tillväxt och utveckling. Växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för hela Sverige. Där marknaden inte förmår leverera lösningar ska samhället gå in och skapa förutsättningar för att hela landet ska leva.

Den dåvarande regeringen antog den 5 juni 2014 ett förslag till landsbygdsprogram 2014–2020 som den 10 juni 2014 överlämnades till EU-kommissionen för godkännande. I förslaget som Statens jordbruksverk den 15 april 2014 publicerade för samråd redovisas att insatser som genomförs inom åtgärderna kunskapsöverföring och informationsinsatser respektive rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbyråttjänster inom jordbruket prioriteras. En prioritering syftar till att förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraften inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk. Fungerande innovationssystem är betydelsefulla för att landsbygdens verksamheter ska kunna stärkas och för att bättre metoder för att möta miljö- och klimatutmaningarna ska kunna utvecklas. Det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) ger möjligheter att möta detta behov, och en bred satsning kommer att genomföras. Den genomförda behovsanalysen ger anledning till ett brett perspektiv för att stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket, och detta kommer att beaktas i programmets

genomförande. Genom att man stimulerar lantbrukets konkurrenskraft uppnås indirekt ett hållbart miljö- och klimatarbete och landsbygdsutveckling.

Enligt Landsbygdsdepartementet kommer det svenska landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020 att vid programstarten ha en total budget på ca 36,1 miljarder kronor för hela programperioden (bet. 2013/14:MJU17). Av dessa medel kommer 14,8 miljarder kronor från EU:s budget, 20,6 miljarder kronor från statsbudgeten och de resterande medlen från andra offentliga finansieringskällor, främst kommuner. Sammanlagt omfattar åtgärderna för jordbrukets konkurrenskraft och miljö- och djurvälfärd ca 26,5 miljarder kronor under programperioden. Den huvudsakliga målgruppen är jordbruksföretag eller grupper av jordbruksföretag. Vissa av ersättningarna kan dock även sökas av andra företag.

EU-kommissionen ställde under hösten 2014 ett stort antal frågor som besvarats av den nuvarande regeringen. Beslut om godkännande kan förväntas under våren 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i början av 2015 avser att återkomma med en nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft. Enligt uppgift från Näringsdepartementet sätter den strategin ramarna för och konkretiserar den regionala tillväxtpolitiken för Sverige fram till 2020 och kommer att vara vägledande för bl.a. regionernas arbete för tillväxt och utveckling i länen. Strategin för regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är planerad att lanseras under våren 2015.

Regeringen avser också att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att lämna förslag på hur en långsiktigt hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik bör se ut. Utredningen ska utarbeta en strategi för landsbygdens utveckling, lämna förslag på mål för en hållbar och sammanhållen landsbygdspolitik samt föreslå vilka medel och åtgärder som krävs för att uppnå målen. Utredningen ska bl.a. innehålla en analys av vilka åtgärder som är effektiva för att främja tillväxt, sysselsättning, attraktivitet och boende i landsbygdsområden.

Utskottet föreslår med det anförda att motionerna 2014/15:163 (V) och 2014/15:761 (S) lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Jordbrukets konkurrenskraft

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en strategi för de gröna näringarna, om jordbrukets konkurrenskraft, om att kostnader och regler inom livsmedelsproduktionen bör harmoniseras, om jordbrukets tillväxt, om generationsväxling inom lantbruket, om att följa beslutade EU-direktiv och om hög välfärd för djur i svensk mjölkproduktion.

Reservation 2 (C).

Motionerna

I motion 2014/15:90 av Edward Riedl (M) anføres att Sverige bör agera mer kraftfullt för att fler länder ska införa de tuffa djurskyddslagar som vi har gått före med. En dålig djurhållning ska inte vara acceptabel som konkurrensmetod oavsett i vilket land det förekommer.

I motion 2014/15:623 av Cecilia Tenfjord-Toftby (M) framhålls behovet av en tydlig svensk linje när det gäller att medlemsstaterna ska följa beslutade EU-direktiv. EU:s inre marknad ska främja den fria rörligheten av varor, tjänster och människor. Lika villkor ska råda för företag och människor oavsett vilket EU-land de kommer från. EU:s djurskyddsdirektiv (2008/120/EG) som förbjuder rutinmässig kupering av grisars svansar efterlevs inte fullt ut. Svenska grisbönder har investerat i sina verksamheter för att följa direktivet och ge sina djur goda levnadsförhållanden. Våra grisbönder har på grund av detta högre produktionskostnader än de europeiska konkurrenterna. Den svenska regeringen bör synliggöra de problem som uppstår när det gemensamma regelverket inte följs.

Enligt motion 2014/15:942 av Christer Engelhardt (S) behövs en klar och tydlig strategi för vad Sverige vill med de gröna näringarna och en levande landsbygd. De gröna näringarna har en stor betydelse för att skapa det långsiktigt hållbara samhället. När lagar och regler och olika former av avgifter utarbetas för de gröna näringarna är det viktigt att dessa sätts i relation till den gröna näringens konkurrenskraft och dess livsmedelsproduktion. Regelverket ska utformas så att det på ett tydligt sätt försvarar det svenska mervärde som finns inom de gröna näringarna.

I motion 2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1 anføres att det bör göras satsningar på ett konkurrenskraftigt jordbruk, en växande turistnäring och en stark livsmedelsindustri som gynnar hela landet. Det bör tydliggöras vilka kostnadsdrivande svenska lagar och regler som finns och som minskar den svenska livsmedelsproduktions konkurrenskraft.

Systemet för kostnader, skatter och regler inom livsmedelsproduktionen bör enligt motion 2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 ses över och harmoniseras med övriga europeiska länder. Enligt Jordbruksverket finns

det produktionskostnader inom jordbrukssektorn som är högre i Sverige än i andra länder. Orsaker till skillnaderna är bl.a. klimat, geografi, byggradition och lagstiftning.

Enligt motion 2014/15:1602 av Mikael Oscarsson (KD) bör hög välfärd för djuren premieras i svensk mjölkproduktion. I centrum för en långsiktigt hållbar jordbrukspolitik står dels att det måste vara lönsamt att investera i mjölkproduktionen, dels att djurens välbefinnande främjas. Enligt motionärerna bör kraven på svenska bönder inte vara högre än i övriga Europa.

Enligt motion 2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 1 kan vi genom att ständigt utveckla jordbruket och livsmedelsindustrin i Sverige stärka den ekonomiska tillväxten och skapa fler arbetstillfällen. I ett globalt perspektiv är det långsiktigt nödvändigt att åkermarken i Sverige används till kvalitativ livsmedelsproduktion och tillkommande energigröda. Även långsiktiga miljöaspekter bör vägas in i jordbrukspolitiken.

Enligt motion 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 3 bör generationsväxling och nyföretagande inom lantbruket underlättas.

I partimotion 2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2 i denna del framhålls att jordbrukets konkurrenskraft behöver stärkas och kostnaderna för näringen bör minska. Landsbygdsprogrammet är viktigt för att stärka konkurrenskraften för lantbrukare. Insatserna bör inriktas på att stimulera unga bönder, ett aktivt jordbruk med starka jordbruksföretag och ett öppet och rikt odlingslandskap.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Konkurrens

Utskottet konstaterade vid behandlingen av statsbudgeten för 2015 (bet. 2014/15:MU2) att olika stöd, t.ex. gårdsstödet, alltjämt har stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket. Antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar minskade relativt kraftigt under perioden 2005–2013, även om antalet smågrisar ökade mellan 2012 och 2013. Vidare uppmärksammas att jordbrukssektorn genomgår stora förändringar, med bl.a. allt större jordbruksföretag och ökad internationell konkurrens inom livsmedelsindustrin och handeln.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) att eftersom utvecklingen i delar av primärproduktionen var vikande uppdrog den förra regeringen åt en särskild utredare (dir. 2013:20) att utreda möjligheter och hinder för en framtida livskraftig primärproduktion (Konkurrenskraft och utvecklingsmöjligheter för svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion). Utredningens uppdrag består dels av att belysa konkurrenskraften, dels av att lämna förslag till en strategi och åtgärder för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Med livskraftig avses att produktionen av råvaror till livsmedel och andra produkter bibehålls eller ökar jämfört med i dag genom att efterfrågan på såväl globala som regionala

och lokala marknader möts på mer marknadsmässiga grunder. De svenska företagen möter en allt hårdare konkurrens och behöver kontinuerligt hantera detta genom ökad produktivitet. Även jordbruksnäringens utveckling ska ingå i strategin, liksom frågan om hur konsumenternas intressen ska tillvaratas. Utredaren ska också ta fram förslag till hur konkurrenskraften i livsmedelsindustrin kan säkras, bl.a. genom innovation och export. Jordbruksnäringens och fiskenäringens framtid är nära sammanbunden med livsmedelsindustrins förutsättningar att växa och utvecklas. Fler företag ska kunna exportera. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2015.

Regeringen anser vidare att det behövs en långsiktig livsmedelsstrategi för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan och därmed stödja en ökad svensk matproduktion och en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i livsmedelskonsumtionen. Strategin för matproduktionen ska omfatta hela värdekedjan, från primärproduktion till konsument. I detta arbete kommer åtgärdsförslag från den nu pågående Konkurrenskraftsutredningen att beaktas.

Enligt budgetpropositionen för 2015 arbetar regeringen för ett konkurrenskraftigt och miljöanpassat näringsliv i hela landet. I reformen av jordbrukspolitiken har arbetet fokuserats på ökad marknadsanpassning och på att göra lagstiftningen enklare för företagen, mer kostnadseffektiv och i högre grad anpassad till de förhållanden som råder i Sverige. Vidare anförs att vissa av de stimulansåtgärder för företag som har genomförts under de senaste åren har haft betydelse för de areella näringarnas förmåga att möta ökad konkurrens och rörliga priser. Enligt Jordbruksverket är produktionskostnaderna inom jordbrukssektorn högre i Sverige än i andra länder. Orsaker till skillnaderna är bl.a. klimat, geografi, byggtaradition och lagstiftning.

Många jordbruksföretag växer och blir större, vilket ökar kravet på kompetens inom bl.a. företagsledning. För många lantbruksföretag har en egen småskalig förädling och försäljning varit ett framgångskoncept. Regeringen ser en potential i att dessa produkter i större utsträckning når handelsledet. Regeringen strävar efter att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Sverige ska enligt regeringen vara en aktiv och ledande förebild i arbetet med att uppnå en bioekonomi med ett konkurrenskraftigt och hållbart jord- och skogsbruk. Därigenom kan miljöpåverkan minska nationellt och globalt samt nya jobb skapas i både stads- och landsbygdsregioner. De gröna näringarna behöver ständigt utvecklas för att möta nya behov. Avgörande för såväl landsbygdens konkurrenskraft som primärnäringarnas hållbara utveckling och friska djur är en väl fungerande kunskapskedja, omfattande forskning, innovation, försöksverksamhet, rådgivning och utbildning som kan främja företagens utveckling på en föränderlig och mer konkurrensutsatt marknad.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har redovisat (svar på ip. 2014/15:3) att de gröna näringarna är en viktig bas för landsbygdens utveckling och i dag omfattar över 200 000 arbetstillfällen i hela landet. Han anförde den 20 november 2014 i svar på interpellation 2014/15:110 om krisen i den svenska

mjölkproduktionen att mjölkproduktionen är mycket viktig för landsbygden. I skogs- och mellanbygder är mjölk och nötkött de dominerande sektorerna. Mjölkproduktionen sysselsätter direkt och indirekt ett stort antal personer. Vi lever numera i en avreglerad marknad där fluktuationer i marknadspriserna ingår. Det ryska importstoppet späder på obalanserna men utgör inte huvudorsaken. Under 2014 ökade produktionen snabbare än efterfrågan. Landsbygdsministern anser att den svenska mjölkproduktionen ska vara med och ta del av den växande marknaden. De ekologiska mjölkföretagen tar vara på en växande marknad som på ett positivt sätt ökar lönsamheten på många gårdar. Regeringen har ansvar för att skapa ett bra näringslivsklimat i Sverige som ger ett gott stöd till företagens egen förmåga att utvecklas. Landsbygdens näringsliv ska utvecklas genom förbättrad infrastruktur och samhällsservice. Offentliga åtgärder behöver finansieras genom väl avvägda skatter och avgifter.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Regeringens långsiktiga målsättning för den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU är en avreglerad, marknadsorienterad och konkurrenskraftig jordbrukssektor som styrs av konsumenternas efterfrågan samt klimat- och miljömål och där hänsyn tas till djurskydd samt den globala utvecklingspolitiken i enlighet med Sveriges politik för global utveckling. I syfte att bidra till regeringens ambition om väsentligt lägre utgifter för jordbrukspolitiken i EU och ett hållbart jordbruk vill regeringen lägga ökat relativt fokus på åtgärder inom landsbygdspolitiken. För att möjliggöra en sådan förändring är det angeläget att i ett tidigt skede påbörja analyser som utgår från en modernisering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik inför nästa budgetperiod efter 2020, samt inför en halvtidsöversyn av politiken under budgetperioden 2014–2020.

Regeringen anser att gårdsstödet ska genomföras i Sverige så att det bidrar till sysselsättning och aktivitet i Sveriges alla landsbygder. Det bör utformas på ett sätt som stärker konkurrenskraften i jordbrukssektorn på så marknadsmässiga villkor som möjligt. Den nya jordbrukspolitiken innebär att ett antal nya åtgärder införs i gårdsstödet och att det nya regelverket för landsbygdsprogrammet införlivas i den svenska lagstiftningen. I de delar där EU:s medlemsstater har valmöjligheter har konkurrenskraft och förenkling varit en viktig utgångspunkt. I det sammanhanget bör lika konkurrensvillkor för Sverige och övriga EU-länder eftersträvas och gårdsstödet betydelse för att upprätthålla inkomsterna beaktas. Stödet bör genomföras så att det också genererar en hög nytta för natur- och kulturmiljöer. Regelförenkling utgör dessutom en viktig utgångspunkt vid alla beslut om nationell utformning av stödet.

Landsbygdsprogrammet är ett av regeringens viktigaste verktyg för att bidra till utveckling, jobb och tillväxt i hela landet. Programmets åtgärder är också avgörande i arbetet med miljö kvalitetsmålen, liksom för Sveriges

åtaganden i miljöarbetet gentemot EU. Genomförandet av landsbygdsprogrammet bygger på hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. Landsbygdsprogrammet 2014–2020 ska bidra till strategin för smart och hållbar tillväxt för alla (Europa 2020-strategin). Programmets målsättningar för att uppnå detta är lönsamma och livskraftiga företag, aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur och en modern landsbygd. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU17) att schablonersättningar föreslås för vissa åtgärder, vilket förenklar administrationen för stödsökande, framför allt inom mindre projekt. Genom den s.k. partnerskapsöverenskommelsen stärks samverkan mellan EU:s fonder. En fondsamverkansgrupp för myndigheter (Jordbruksverket, ESF-rådet och Tillväxtverket) med ansvar för olika former av insatser inrättas med syfte att bidra till ökad samordning och samverkan mellan fonderna inom en rad områden, t.ex. administration, förenklingsarbete, uppföljning, erfarenhetsutbyte och lärande samt kunskaps- och informationsspridning. Ett utvärderingssekretariat har inrättats vid Jordbruksverket för att samordna datainsamling, uppföljning och upphandling av utvärderingar för att stärka kvaliteten i utvärderingsarbetet. Arbetet med elektroniska ansökningar och övrigt it-stöd vidareutvecklas för att förenkla för stödsökande och stärka kvaliteten i ansökningarna.

Generationsväxling

I budgetpropositionen för 2015 redovisas att Sverige står inför en betydande generationsväxling inom små och medelstora företag. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer frågan om generationsväxling att övervägas av Konkurrenskraftsutredningen. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU17) att insatser enligt förslaget till landsbygdsprogram 2014–2020 kommer att göras dels inom ramen för gårdsstödet, dels inom landsbygdsprogrammet för att fler unga ska kunna komma in i lantbruket. Landsbygdsministern har uttalat (svar på ip. 2014/15:110) att gårdsstödet innebär en form av inkomstförstärkning och grundtrygghet för jordbruksföretag i hela Sverige och att det nya stödet till unga lantbrukare kommer att bidra till att underlätta generationsskiftet.

Djurskydd

När det gäller frågor om djurskydd framgår av Jordbruksverkets rapport Tekniskt underlag Landsbygdsprogram 2014–2020 (rapport 2012:15) att landsbygdsprogrammet ska bidra till god djurhälsa och gott djurskydd och stimulera proaktivt arbete för att upptäcka hot mot djurvälståndet och sätta in förebyggande åtgärder. Programmet ska också bidra till att minska risken för smitta i besättningar och mellan djur och människa. I detta mål ingår ambitioner för djurvälstånd, djurhälsa, smittskydd, krisberedskap och folkhälsa. Övriga positiva effekter som eftersträvas, förutom bättre djurvälstånd, är stärkt konkurrenskraft för näringen och högre attraktionskraft gentemot konsumenterna.

EU-kommissionen har ett ansvar för att lagstiftningen efterlevs i enskilda medlemsstater. Enligt uppgift från Näringsdepartementet är de inspektioner som kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor utför ett viktigt verktyg i medlemsstaterna. I de fall där den gemensamma lagstiftningen inte efterlevs kan kommissionen inleda överträdelseärenden mot enskilda medlemsstater, vilket slutligen kan resultera i ett avgörande från EU-domstolen. Det är också viktigt att framhålla de enskilda medlemsstaternas ansvar för att genomföra den gemensamma lagstiftningen och se till att den efterlevs. Sverige lyfter ofta frågan om vikten av att den gemensamma djurskyddslagstiftningen efterlevs i olika sammanhang, nu senast vid Jordbruks- och fiskerådet i december 2014. I april 2014 mottog den dåvarande kommissionären Tonio Borg ett brev från den dåvarande landsbygdsministern om efterlevnaden av rådets direktiv 2008/120/EG om lägsta djurskyddskrav vid svinhållning. Kommissionen uppmanas bl.a. att göra en kartläggning av förekomsten av svanskupering inom EU för att nödvändiga åtgärder ska kunna vidtas på ett så effektivt sätt som möjligt.

Det framgår av kommissionens meddelande om EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015, KOM(2012) 6, att kommissionen kommer att prioritera frågan om efterlevnad. Efterlevnad uppnås genom tillsynsåtgärder som vidtas av medlemsstaterna eller under deras ansvar även om kommissionen har en viktig funktion när det gäller att se till att efterlevnaden sker på ett enhetligt sätt i EU. Man måste säkerställa att lika villkor gäller för alla producenter i EU och att djuren behandlas korrekt. Kommissionen kommer att fortsätta sina besök i medlemsstaterna, och kommer i större utsträckning att ge råd och uppmuntra till samarbete och utbyte av bästa praxis. Kommissionen kommer också att vid behov använda sin rätt sin fördragsenliga rätt att väcka talan inför EU-domstolen.

Till följd av problemen med att slutligt genomföra rådets direktiv 1999/74/EG om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns 2012 vidtog kommissionen flera åtgärder för att säkerställa genomförandet av både detta direktiv och av direktiv 2008/120/EG i medlemsstaterna. Man följde utvecklingen i medlemsstaterna och uppmärksammade frågan vid ett flertal möten. I april 2013 meddelade kommissionen att de två medlemsstater som fortfarande inte följde den gemensamma lagstiftningen om värphöns, nämligen Italien och Grekland, skulle ställas inför EU-domstolen, och Italien fälldes senare av domstolen.

När det gäller svanskupering på gris finns en oklarhet i regelverket. Enligt direktiv 2008/120/EG får svanskupering av grisar inte ske rutinmässigt, utan endast om det finns bevis på att skador har uppkommit på grisarnas svansar. Vidare får kupering endast utföras efter det att andra åtgärder för att förhindra svansbitning vidtagits och olämpliga djurhållningsmetoder och miljöförhållanden åtgärdats (bil. I p. 8 första stycket). Det finns alltså inte något absolut förbud mot svanskupering inom EU, till skillnad från i Sverige där det bara är tillåtet om det krävs av rent veterinärmedicinska skäl. Trots förbudet mot rutinmässig kupering är förfarandet utbrett inom EU, och det faktum att det

finns ett visst tolkningsutrymme är troligtvis anledningen till att kommissionen har svårt att vidta rättsliga åtgärder. Vad gäller kommissionens åtgärder för att säkerställa genomförandet av direktiv 2008/120/EG har fokus i stället legat på kravet på gruppållning av suggor. Sverige anser att det är viktigt att alla medlemsstater strävar efter att uppnå syftet med de gemensamma bestämmelserna. För att komma till rätta med den här problematiken har kommissionen initierat arbetet att tillsammans med representanter från medlemsstaterna ta fram riktlinjer för hur svansbitning ska undvikas, bl.a. genom tillgång på berikningsmaterial. Sverige deltar aktivt i detta arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen arbetar för ett konkurrenskraftigt och miljöanpassat näringsliv i hela landet. I reformen av jordbrukspolitiken har arbetet fokuserats på ökad marknadsanpassning och på att göra lagstiftningen enklare för företagen, mer kostnadseffektiv och i högre grad anpassad till de förhållanden som råder i Sverige. Utskottet anser liksom regeringen att lika konkurrensvillkor för Sverige och övriga EU-länder bör eftersträvas. Inom landsbygdsprogrammet finns många åtgärder för att stärka landsbygdens tillväxt och utvecklingskraft. Konkurrenskraftsutredningen kommer att redovisa sitt uppdrag senast den 1 mars 2015.

Utskottet föreslår att motionerna 2014/15:90 (M), 2014/15:623 (M), 2014/15:942 (S), 2014/15:976 (M) yrkande 1, 2014/15:1225 (M) yrkande 2, 2014/15:1602 (KD), 2014/15:2542 (C, M, KD) yrkande 1, 2014/15:2544 (C) yrkande 3 och partimotion 2014/15:2573 (C) yrkande 2 i denna del med det anförda och i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet lämnas utan vidare åtgärd.

Livsmedelsstrategi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en nationell livsmedelsstrategi och om regionala livsmedelsstrategier.

Jämför reservation 3 (M, C, FP, KD), 4 (SD) och 5 (C).

Motionerna

I motion 2014/15:430 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (båda S) anförs att en nationell livsmedelsstrategi bör arbetas fram. Det är viktigt att stödja den svenska småskaliga matproduktionen, både för folkhälsan och för den svenska landsbygden.

Enligt motion 2014/15:484 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (båda S) bör regeringen i nära samarbete med de berörda aktörerna arbeta för

att ta fram en nationell livsmedelsstrategi. Genom en satsning på livsmedelsproduktionen i Sverige stärker man den svenska landsbygden.

Tidigare har det föreslagits att det ska tas fram en nationell livsmedelsstrategi för Sverige, men även regionala livsmedelsstrategier behövs, enligt motion 2014/15:807 av Lena Ek och Helena Lindahl (båda C). Det behövs samverkan mellan kommuner, länsstyrelser, regioner, livsmedelsproducenter, livsmedelsföretag, restauranger, handel, besöksnäring, näringslivsorganisationer, lantbruksorganisationer etc.

I motion 2014/15:928 av Christer Engelhardt (S) bör en långsiktig livsmedelsstrategi utvecklas för att skapa förutsättningar för den svenska jordbruksnäringen som har potential att öka sin produktion och vara delaktig i att skapa en levande landsbygd.

I motion 2014/15:1153 av Catharina Bråkenhielm och Kenneth G Forslund (båda S) anförs att staten bör överväga möjligheterna till strategiska samverkansprogram för livsmedelsindustrin. Ett nära och strategiskt samverkansprojekt för samhälle och näringsliv bör övervägas för att utveckla och stärka livsmedelsindustrin.

Enligt motion 2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 bör en tydlig livsmedelsstrategi tas fram som visar hur vi kan öka den svenska matproduktionen och därmed öka antalet jobb i de gröna näringarna.

Enligt partimotion 2014/15:2573 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 1 bör en nationell livsmedelsstrategi för ökad produktion av hållbar mat arbetas fram. Livsmedelsstrategin ska fokusera på bättre villkor för att öka produktionen av mat i Sverige och på att stärka villkoren för den svenska livsmedelsindustrin.

I motion 2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att Sverige bör fortsätta att arbeta för en långsiktig svensk livsmedelsstrategi. Motionärerna anser att Sverige kanske har världens mest ambitiösa djurskydd och att det är viktigt att skapa rimliga förutsättningar för att kunna upprätthålla detta utan att vår livsmedelsproduktion straffas ut. De stöder därför en utredning för en långsiktig livsmedelsstrategi som ska analysera de målkonflikter som finns.

Enligt motion 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 6 bör en nationell livsmedelsstrategi beslutas före juni 2015.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2015 att livsmedelsindustrin är Sveriges fjärde största tillverkningsindustri utifrån antalet sysselsatta. Det är en sektor med stor geografisk spridning och därmed viktig för att det ska finnas jobb i hela landet.

Som tidigare har redovisats har den pågående Konkurrenskraftsutredningen i uppdrag att ta fram förslag till strategi och åtgärder för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige. Utredningens uppdrag består dels av att belysa konkurrenskraften, dels av att lämna förslag till en strategi

och åtgärder för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2015.

Regeringen anser också att det behövs en långsiktig livsmedelsstrategi för att stödja svensk matproduktion och en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i livsmedelskonsumtionen. Strategin ska bidra till tillväxt och sysselsättning på landsbygden. Strategin ska också vara ett stöd för den offentliga sektorn att upphandla inte bara ekologiska, utan även närproducerade livsmedel. Ett viktigt inslag i en långsiktig livsmedelsstrategi är åtgärder som leder till effektivisering och utveckling av varumärken som bygger på svenska råvaror. Livsmedelsstrategin ska (svar på ip. 2014/15:3) skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan, öka matproduktionen i Sverige, inte minst miljöinriktad sådan, och därmed stödja en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i livsmedelskonsumtionen.

Utskottet har fått information om att arbetet med den nationella strategin ska vara öppet och inkluderande när det gäller samverkan och deltagande av olika typer av organisationer, regioner, kommuner m.fl. I flera regioner och län pågår arbete med att ta fram regionala mat- eller livsmedelsstrategier. Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) har i rapporten Regionala livsmedelsstrategier kartlagt regionala livsmedelsstrategier i Sverige. Kartläggningen visar att i 5 av 21 län finns regionala strategier och att arbete med att utarbeta sådana strategier pågår i 10 län. Många av strategierna är lika varandra när det gäller mål och de flesta uppger sig vilja inkludera samtliga berörda aktörer i arbetet med att ta fram strategin och satsa på samverkan i genomförandet. Enligt rapporten tycks vidare jordbrukets koppling till livsmedelssektorn höja värdet på jordbruket. I de olika länen och regionerna är det olika aktörer som har varit drivande i frågan kring att ta fram en regional livsmedelsstrategi. I vissa fall är det ett regionalt nätverk, i andra länsstyrelsen eller Lantbrukarnas Riksförbund. Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer de regionala strategierna förmodligen att användas i det kommande arbetet med en nationell livsmedelsstrategi.

KSLA arbetar också med att utreda jordbrukets roll i kommunala utvecklingsplaner. Syftet med detta arbete är att bidra till att stärka konkurrenskraften i det svenska jordbruket och till utformningen av en nationell livsmedelsstrategi. Arbetet kommer att redovisas den 13 mars 2015.

Det finns också andra regionala strategier och handlingsplaner som har koppling till landsbygden och matfrågor och t.ex. ingår i det svenska landsbygdsprogrammet. I den delen har utskottet tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU17) att genomförandet av landsbygdsprogrammet kommer att baseras på regionala handlingsplaner. Handlingsplanerna ska utarbetas i ett brett regionalt partnerskap för att säkerställa förankring och engagemang på regional nivå. Arbetet med lokal utveckling kommer att breddas genom att även socialfonden, regionalfonden och havs- och fiskerifonden involveras.

I oktober 2014 redovisade landsbygdsministern (svar på ip. 2014/15:128) att regeringen avser att återkomma med en nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft för att tydliggöra regeringens prioriteringar för

regional tillväxt fram till 2020. Som tidigare har redovisats är strategin planerad att lanseras under våren 2015.

Utskottets ställningstagande

Enligt uppgift från Näringsdepartementet fokuserar Konkurrenskraftsutredningen främst på jordbruks- och trädgårdsnäringens primärproduktion och kommer att presentera förslag till en strategi och åtgärder för en livskraftig svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion. Utskottet konstaterar att utredningen kommer att bli ett viktigt underlag för arbetet med en långsiktig livsmedelsstrategi. I arbetet kommer det också att behövas underlag och analyser om senare led i livsmedelskedjan och hur de samspelar med varandra, samt jämförelser med andra länder.

Utskottet noterar vidare att regeringen har påbörjat arbetet med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi. En projektorganisation är tillsatt och arbetar nu med att ta fram en strategi som ska presenteras våren 2016. Utgångspunkter i arbetet är att få en bred uppslutning från hela värdekedjan, liksom från riksdagens partier. En ytterligare utgångspunkt är att livsmedelsstrategin ska tas fram i samarbete med branschen. Erfarenheterna från arbetet med Matlandet Sverige är att regioner och länsstyrelser har tagit fram regionala strategier med bas i det nationella initiativet.

Utskottet föreslår att motionerna 2014/15:430 (S), 2014/15:484 (S) 2014/15:807 (C), 2014/15:928 (S), 2014/15:1153 (S), 2014/15:1255 (M) yrkande 1, partimotion 2014/15:2573 (C) yrkande 1 och motionerna 2014/15:2831 (SD) yrkande 1 och 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet.

Exportstrategi

Riksdagen avslår motioner om att öka svensk livsmedelsexport, om att underlätta export för livsmedelsföretag, om en strategi för ökad export av svensk mat och om en webbaserad exportportal.

Reservation 6 (M).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:1247 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 bör en tydlig marknadsföringsstrategi för ökad export av svensk mat arbetas fram. Många andra länder har kommit mycket längre i sitt arbete med att marknadsföra och sälja sina matprodukter runt om i världen.

Jordbruksverket och Livsmedelsverket bör enligt motion 2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 få i uppdrag att varje år redovisa hur man har arbetat för att öka svensk livsmedelsexport. Vidare bör Jordbruksverket och

Livsmedelsverket få i uppdrag att ta fram en tydlig strategi för hur man kan öka svensk livsmedelsexport (yrkande 4).

Genom att det införs en webbaserad exportportal kan svensk livsmedelsexport förenklas enligt motion 2014/15:2976 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2. Exportportalens syfte bör vara att marknadsföra svensk mat och göra det enkelt för importörer att välja svenska livsmedel. Enligt motionens yrkande 4 bör Livsmedelsverket få i uppdrag att mer strategiskt arbeta för att underlätta exporten för livsmedelsföretag i Sverige. Livsmedelsverket ska fungera som en kontakt mellan företag och myndigheter i länder utanför EU och ta fram intyg för export av livsmedel. Det bör framgå av myndighetens regleringsbrev att verkets uppdrag ska inkludera att underlätta för export.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 redovisar regeringen att Sverige behöver en långsiktig strategi för ökad export. Regeringen avser att i samverkan med näringslivet ta fram en exportstrategi för att stärka exporten i alla delar av landet. Strategin ska innehålla insatser som stärker svenska företags export- och internationaliseringsmöjligheter på viktiga marknader, och som ökar antalet exporterande företag. Särskilt fokus bör ligga på att stärka de små och medelstora företagens exportmöjligheter. Här finns de stora behoven av stöd och det är även här som merparten av de nya jobben växer fram. Vidare anförts att förstärkta insatser görs för att möta små och medelstora företags behov. Ett aktivt exportfrämjande ska säkerställas. En exportstrategi ska utarbetas och regionala exportcentrum ska vägleda företagen i deras export- och internationaliseringsansträngningar.

Enligt uppgift från Utrikesdepartementet är målet för strategin att bidra till att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020 genom att medverka till ökad export och ökad svensk attraktionskraft för investeringar och besök, att öka andelen exporterande företag och att öka svenska företags deltagande i den globala ekonomin. Utgångspunkten för arbetet med exportstrategin är att arbeta inkluderande i förhållande till externa aktörer och att strategin ska tas fram i samverkan med näringslivet. Det är viktigt som en del i beredningsarbetet att få in information om hur andra länder arbetar med att främja sin export. Ett förslag till exportstrategi ska föreligga senast den 1 juni 2015. I september 2015 beräknas arbetet kunna avrapporteras i form av en skrivelse till riksdagen.

Genom ett beslut den 6 november 2014 uppdrog regeringen åt Jordbruksverket att dels belysa livsmedelsexportens betydelse för jobb och tillväxt, dels kartlägga livsmedelsföretagens kännedom om statligt exportfrämjande. Uppdragen ska redovisas senast den 1 april respektive den 1 september 2015.

I budgetpropositionen för 2015 redovisas vidare att för att öka exporten av livsmedel har Jordbruksverket och Livsmedelsverket fått medel för att lösa exportrelaterade problem i tredjeland. Syftet har varit att få Sverige som land

godkänt eller att få enskilda anläggningar i Sverige godkända för export av en viss vara till ett visst mottagarland. Arbetet bedrivs i samarbete med Kommerskollegium och Tullverket. Business Sweden har genomfört ett 60-tal exportfrämjande aktiviteter inom ramen för livsmedelsprogrammet Food From Sweden. Under 2013 medverkade totalt 170 företag i programmet.

I budgetpropositionen redovisas också att resor på politisk nivå genomfördes till Peking i januari 2013 och till Kina och Japan i mars 2014 som ett led i att bl.a. stödja arbetet med att öppna upp andra marknader för svensk export för såväl livsmedel som skogsprodukter. Resorna resulterade bl.a. i framsteg i processen för att få till stånd ett exportgodkännande för griskött och i ett initiativ för att erhålla ett exportgodkännande för havre till Kina samt till åtaganden från kinesiska myndigheter att göra nödvändiga inspektioner för griskött.

Jordbruksverket och Livsmedelsverket har erhållit 5 miljoner kronor i finansiella medel för att hjälpa svenska företag som vill exportera genom att arbeta för exportgodkännanden och för att lösa exportrelaterade problem i tredjeländ. Under 2013 avslutades 19 ärenden, vilket har möjliggjort export av fisk till Vietnam, ägg- och mjölkprodukter till Marocko, nötkött till Nya Zeeland, köttbuljong till Argentina, griskött till Kanada och fisk till Förenade Arabemiraten.

Arbetet med att minska hindren för svensk export genom att verka för exportgodkännanden och lösa exportrelaterade problem i tredjeländer är centralt för att svenska företag ska kunna komma in med nya produkter på dessa marknader. Vikten av att tillvarata livsmedellexportens potential bekräftas av att den årligen fortsätter att öka och 2013 uppgick den till 63 miljarder kronor. Det är många faktorer som har betydelse för att uppnå denna positiva trend, men bedömningen är att myndigheternas konkreta arbete med att hjälpa företag in på nya marknader i världen, kombinerat med insatser inom ramen för Sverige-främjandet, i högsta grad bidrar till utvecklingen.

Utskottet har fått information om att ett lantbruksråd under hösten 2014 tjänstgjorde vid ambassaden i Peking för att stödja arbetet med att främja exporten. Landsbygdsminister Bucht offentliggjorde den 14 januari 2015 planerna på att permanent placera ett lantbruksråd vid ambassaden i Peking.

Regeringen konstaterar vidare att jordbruksnäringens och fiskerinäringens framtid är nära sammanbunden med livsmedelsindustrins förutsättningar att växa och utvecklas. Fler företag ska kunna exportera. Genom att företag finns på större marknader får de möjlighet att växa och anställa fler. Rådgivning, information och finansiellt stöd kan göra att fler svenska företag kan ta steget ut på världsmarknaden och exportera sina produkter.

Den tidigare nämnda Konkurrenskraftsutredningen har bl.a. i uppdrag att ta fram förslag till hur konkurrenskraften i livsmedelsindustrin kan säkras, bl.a. genom export.

I september 2014 beslutade regeringen om ett tillägg till 2 § 5 förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket för att underlätta och skapa

goda förutsättningar för företagande i livsmedelssektorn. Ändringen trädde i kraft den 1 nov 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen arbetar med en långsiktig strategi för ökad export och att ett förslag ska föreligga senast den 1 juni 2015. Vidare har Jordbruksverket fått i uppdrag att dels belysa livsmedellexportens betydelse för jobb och tillväxt, dels kartlägga livsmedelsföretagens kännedom om statligt exportfrämjande.

Utskottet föreslår att motionerna 2014/15:1247 (M) yrkande 1, 2014/15:1250 (M) yrkandena 1 och 4 och 2014/15:2976 (M) yrkandena 2 och 4 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet.

Regelförenkling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om minskad byråkrati för livsmedelsföretagen och lantbruket, minskat regelkrångel och regelförenklingar, om att förenkla myndighetskontakter för svenska bönder, om behovet av att minska onödig byråkrati för lantbruksnäringen, om att kartlägga nationella mer långtgående regler som styr svenska företag och om att kartlägga den nationella tillämpningen av EU:s livsmedelslagstiftning.

Jämför reservationerna 7 (SD), 8 (C) och 9 (M, C, FP, KD).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkande 3 bör Jordbruksverket och Livsmedelsverket få i uppdrag att varje år visa hur man har rationaliserat och minskat byråkratin för livsmedelsföretagen och lantbruket i Sverige. Våra svenska verk bör få ett tydligare uppdrag att redovisa vad man har gjort varje år för att minska byråkratin för livsmedelsföretag och lantbruket i Sverige.

I motion 2014/15:1356 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1 framhålls behovet av minskat regelkrångel för hästföretagare. Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för företagen inom hästnäringen att utvecklas.

Enligt motion 2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 23 bör de myndighetskontakter som livsmedelsföretag måste ha på regional och kommunal nivå kartläggas. En sådan kartläggning bör göras för att på sikt kunna minska företagens regelbörda.

Enligt motion 2014/14:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 2 bör regelkrånglet för jordbruket minska. För att ge företagen bättre

möjlighet att växa och anställa måste man minska på byråkratin. En jordbruksföretagare ska ägna sin tid åt att arbeta med djuren eller på åkrarna, inte fastna i pappersarbete.

För att förenkla myndighetskontakterna för svenska bönder bör varje bonde enligt motion 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 1 endast behöva ha en väg in i kontakten med myndigheter. Grundläggande uppgifter om företaget och dess verksamhet ska bara behöva lämnas en gång och till ett ställe. Vidare bör regelkrånglet för lantbruksföretagare minska (yrkande 2). För att fler människor ska vilja starta och driva företag på landsbygden är det viktigt att krånglet och administrationen minskar.

I partimotion 2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 förespråkas fortsatta regelförenklningar för företagen, inte minst för lantbruks-, fiske- och skogsbruksföretag, och det anförs att krånglet och administrationen bör minska. Grundläggande uppgifter om företaget och dess verksamhet ska bara behöva lämnas en gång och till ett ställe.

I motion 2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3 framhålls behovet av att verka för att minska onödig byråkrati för lantbruksnäringen. Den byråkrati som i dag omger EU:s regler måste förenklas och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara rättssäker och fri från onödigt betungade byråkrati.

Enligt motion 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 9 bör nationella, mer långtgående regler som styr svenska företag kartläggas. Svensk djurskyddslagstiftning ska inte omfattas. Kartläggningen bör göras för att förbättra och förenkla utan att försämra det som gör svenska livsmedel så bra, såsom god djurhälsa och liten miljö- och klimatpåverkan. Vidare bör den nationella tillämpningen av EU:s livsmedelslagstiftning kartläggas för att identifiera eventuella hinder som snedvrider konkurrensen för företagande (yrkande 10).

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 anförs att de förenklingsåtgärder som Jordbruksverket och länsstyrelserna genomför för att underlätta för dem som söker stöd, som t.ex. elektroniska ansökningar, är viktiga för de stödsökande samt för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Jordbruksverket genomförde under 2013 en s.k. förenklingsresa till olika ställen i landet tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund för att få en dialog med brukare om vad de upplever som regelkrångel och för att höra vilka förändringar som brukarna vill ha. Även andra aktörer som länsstyrelserna, andra myndigheter och branschorganisationer har medverkat. Under resan fick Jordbruksverket in 360 förslag på förenklningar.

Jordbruksverket genomförde vidare under 2010 och 2011 ett förberedande arbete för att starta en gemensam kundtjänst tillsammans med länsstyrelserna, digitala akter och e-arkiv för lantbrukaren samt fortsatt utveckling av Mina sidor för lantbrukaren för att på så sätt öka tillgängligheten och överblicken.

Under 2013 infördes detta på alla länsstyrelser. I stort sett samtliga ansökningar om gårdsstöd var under 2013 elektroniska, och Jordbruksverket arbetar med att införa möjligheten att söka stöd elektroniskt även för andra stödformer.

Inom ramen för Livsmedelsverkets förenklingsarbete har rådgivningen till företagen stärkts. En broschyr om export av livsmedel samt frågor och svar om EU:s nya regler om märkning och livsmedelsinformation har publicerats. Fem nationella branschriktlinjer slutbedömdes av verket under 2013. Antalet frågor från livsmedelsföretagare till verkets upplysningstjänst ökade med 20 procent mellan 2012 och 2013.

Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll, provning och registrering har ändrats på så sätt att ett krav på uppgiftslämnande har tagits bort. Genom att basera olika avgifter på samma underlag minskas antalet uppgifter som företagen lämnar till verket. Under året har det beslutats om förenklingar och modernisering av EU-regelverket för besiktning av svin. För att förenkla kommunikationen mellan företagen och Livsmedelsverket har ett nytt systemstöd för kontrollverksamheten tagits i bruk. Genom en internetportal kan livsmedelsföretagare kommunicera med Livsmedelsverket i kontrollfrågor.

Tidigare har nämnts att den nya jordbrukspolitiken innebär att ett antal nya åtgärder införs i gårdsstödet och att det nya regelverket för landsbygdsprogrammet införlivas. I de delar där EU:s medlemsstater har valmöjligheter har konkurrenskraft och förenkling varit en viktig utgångspunkt. Regelförenkling utgör en viktig utgångspunkt vid alla beslut om nationell utformning av gårdsstödet.

Jordbruksverket och länsstyrelserna utvecklar nya digitala tjänster för stödsystemen och utarbetar information till företagen, vilket bidrar till ett enklare genomförande av politiken. Inom livsmedelsområdet finns ett stort antal regler, de flesta på EU-nivå, för att säkerställa en säker livsmedelshantering. Det svenska påverkansarbetet handlar om att regelverket ska vara ändamålsenligt och om att minimera onödig administration.

Regeringen anför att Sverige ska bidra till att regelutvecklingen inom EU säkerställer en hög skyddsnivå för människors hälsa. Inom ramen för EU-samarbetet pågår ett arbete med ett nytt gemensamt regelverk för friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja. Kommissionen har presenterat fem förslag till rättsakter – förslag om djurhälsa, om skyddsåtgärder mot växtskadegörare, om växtförökningsmaterial, om offentlig kontroll samt om EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll. Förordningsförslaget om EU-utgifter har redan beslutats medan förhandlingarna om de övriga fyra rättsakterna pågår. Sverige bidrar aktivt till den pågående översynen med målsättningen att förenkla och effektivisera lagstiftningen samt utveckla de förebyggande insatserna och riskstyrningen. Sverige verkar för att kostnaderna för förslagets genomförande ska bli så låga som möjligt och att EU:s medel ska användas på ett kostnadseffektivt sätt. I förhandlingen om det nya EU-regelverket för

växtförökningsmaterial arbetar regeringen aktivt för att värna den odlade mångfalden med hjälp av regelförenkling samt för att underlätta utveckling och tillgänglighet av sorter som är lämpade för det svenska klimatet.

Som redovisats ovan beslutade regeringen i september 2014 om ett tillägg till 2 § 5 förordningen (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket om att underlätta och skapa goda förutsättningar för företagande i livsmedelssektorn. Ändringen trädde i kraft den 1 november 2014.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Att förenkla för företagen är en viktig åtgärd för att skapa fler jobb, sysselsättning och välfärd. Utskottet förutsätter att möjliga förenklingar ska beaktas i allt arbete med förändring av regelverk, både när det gäller nationella regelverk och i förhandlingar om EU-regelverk. I arbetet med den nya jordbrukspolitikerna har konkurrenskraft och förenkling varit en viktig utgångspunkt. Genom samråd med berörda myndigheter och branscher kan regelverkens konsekvenser för företagen tydliggöras och uppmärksammas. Utskottet noterar att Jordbruksverkets arbete avser att underlätta för dem som söker stöd, och i Livsmedelsverkets förenklingsarbete har rådgivningen till företagen stärkts.

Utskottet anser att motionerna 2014/15:1250 (M) yrkande 3, 2014/15:1356 (C) yrkande 1, 2014/15:1850 (M) yrkande 23, 2014/14:2542 (C, M, KD) yrkande 2, 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 2, partimotion 2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8, motionerna 2014/15:2831 (SD) yrkande 3 och 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkandena 9 och 10 med den lämnade redovisningen i allt väsentligt är tillgodosedda och föreslår att de lämnas utan vidare åtgärd.

Jordbruksmark

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark.
Reservation 10 (V).

Motionen

Enligt motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 15 bör regeringen återkomma med ett förslag till en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark. Åkermarksarealen fortsätter att minska i Sverige och samtidigt ökar exploateringen av jordbruksmark. Samtidigt behöver Sverige stärka sin självförsörjningsgrad av livsmedel. Den höga exploateringsstakten av bördig åkermark, inte minst i södra Sverige, är inte förenlig med en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2015 att jordbruksmarken och dess bördighet är en grundläggande förutsättning för jordbruksproduktion. En faktor som kan inverka menligt på den långsiktiga produktionsförmågan är användning av jordbruksmarken till bebyggelse. Jordbruksverket har haft i uppdrag att undersöka hur kommunerna tar hänsyn till jordbruksmarken vid planläggning. Deras rapport visar att det finns utvecklingspotential i tillämpningen och att ambitionen i det gällande regelverket inte alltid uppfylls. Frågan har därefter behandlats i den parlamentariska Miljömålsberedningens delbetänkande Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten (SOU 2014:50) som nu är på remiss. Den har även inkluderats i den utredning som ska se över systemet för hushållning av mark- och vattenområden (Hushållning med mark och vatten – områden av riksintressen, dir 2013:126). Utredningen om hushållning med mark och vatten ska redovisas senast den 1 december 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att frågan om att jordbruksmark är en grundläggande förutsättning för jordbruksproduktion är föremål för övervägande i pågående utredningar och hos regeringen. Utskottet finner att motion 2014/15:848 (V) yrkande 15 bör lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet.

Exportbidrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att verka för att EU ska avskaffa exportbidraget.

Jämför reservation 11 (SD).

Motionerna

Regeringen bör enligt motion 2014/15:1123 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 10 verka för att EU ska avskaffa exportbidraget som är direkt skadligt för utvecklingsländerna. Om medlemsländerna inom EU ska exportera vissa jordbruksvaror till länder utanför EU kan man under vissa förutsättningar få exportbidrag, vilket är ett instrument för att göra priserna på jordbruksprodukter mer stabila inom EU. Detta får dock konsekvenser för mottagarländer där marknaden kan övermättas och slå ut lokala producenter. I vissa fall finns även en djurskyddsaspekt i exportbidraget eftersom levande djur kan transporteras över långa sträckor.

Tidigare behandling och kompletterande upplysningar

Utskottet har tidigare redovisat (yttr. 2013/14:MJU4y) att regeringen när det gäller frågan om exportbidrag i jordbruksreformen har förespråkats att marknadsstöden, inklusive exportbidragen, bör fasas ut och att samtliga direktstöd frikopplas.

Exportbidragen regleras i den gemensamma marknadsordningen inom EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Regeringens ståndpunkt är enligt uppgift från Näringsdepartementet att exportbidragen ska avskaffas även om frågor rörande marknadsordningen och exportbidrag för närvarande inte är föremål för diskussion inom EU eftersom en reform av jordbrukspolitiken nyligen har avslutats.

Användningen av exportbidragen har successivt minskat över tid, och i dagsläget tillämpas i princip inga exportbidrag. I den senaste reformen gjordes tillämpningen än mer restriktiv än tidigare genom att exportbidrag endast får tillämpas som krisåtgärd vid så kallade krissituationer eller om specifika problem uppstår på EU:s gemensamma marknad. Under hösten har olika krisåtgärder beslutats med anledning av att Ryssland stoppat importen av ett stort antal jordbruksprodukter från bl.a. EU. Exportbidrag har inte använts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens och motionärernas uppfattning att exportbidragen bör avskaffas och konstaterar att regeringen har förespråkats att marknadsstöden, inklusive exportbidragen, bör fasas ut. Motion 2014/15:1123 (SD) yrkande 10 kan lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte har tillgodosetts med vad som anförts.

Ekologisk produktion

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ett nationellt mål bör antas om att minst 30 procent av den svenska jordbruksmarken till 2020 bör vara certifierat ekologisk, om att nationella mål inte bör fastställas för ekologisk produktion och om att stöd till ekologisk produktion successivt bör trappas ned.

Reservation 12 (V).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:255 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1 bör ett nationellt mål antas om att minst 30 procent av den svenska jordbruksmarken till 2020 bör vara certifierat ekologisk. Sverige har inte lyckats uppnå målet om att minst 20 procent av landets jordbruk skulle vara ekologiskt certifierat 2010. Motionärerna vill kraftsamla för ökad ekologisk produktion. Sverige måste ha

tydliga nationella mål för ekologisk produktion och konsumtion för att intensifiera arbetet för ett hållbart jordbruk.

I motion 2014/15:1068 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 framhålls att nationella mål inte bör fastställas för ekologisk produktion. Det finns inte någon entydig forskning som visar att den totala klimat- och miljönyttan blir bättre med ekologisk odling. Tvärtom har ett antal forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet hävdats motsatsen. Det är rent felaktigt att fastställa särskilda mål för ekologisk produktion. I motionen anförs vidare (yrkande 2) att statens extrastöd till ekologisk produktion successivt bör trappas ned. Den ekologiska produktionen bör inte längre särbehandlas utan bör delta på marknaden under samma förutsättningar som konventionellt framtagna livsmedel. Ekologisk odling kan och bör klara sig på egna meriter.

Kompletterande uppgifter och tidigare behandling

I regeringsförklaringen den 3 oktober 2014 uttalas att en långsiktig livsmedelsstrategi tas fram för att öka matproduktionen i Sverige och stödja ökad svensk och ekologisk matkonsumtion. Även i budgetpropositionen uttalar regeringen att det behövs en långsiktig livsmedelsstrategi för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan och därmed stödja en ökad svensk matproduktion och en ökning av andelen svenskt och ekologiskt i konsumtionen av livsmedel.

I budgetpropositionen för 2015 anförs vidare att trenden under de senaste åren visar på effektivare och mer innovativa svenska livsmedelsföretag, men med färre anställda. Samtidigt ökar antalet företag inom livsmedelssektorn med småskalig produktion och t.ex. gårdsförsäljning. Företagen har gynnats av ökad efterfrågan på djupfrysta produkter, färdigmat, ekologiska produkter samt mat med lokal prägel. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen ökade med 13 procent jämfört med 2012. Av alla sålda livsmedel inom detaljhandeln 2013 var 4,3 procent ekologiska. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har fortsatt att öka inom den offentliga marknaden, med 18 procent under 2013. Under det senaste året har det skett en avsevärd ökning av den ekologiska livsmedelsförsäljningen, likaså på den offentliga marknaden. Konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat och bör tas till vara.

Den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt, och inom några regioner i Sverige har målet i landsbygdsprogrammet för 2007–2013 om 20 procent odlad ekologisk areal uppnåtts. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion uppgick 2013 till 460 300 hektar vilket motsvarar en ökning med 8 procent jämfört med 2012. Den totala arealen jordbruksmark som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion ökade likaså. Av Sveriges totala certifierade areal jordbruksmark var 16,5 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2013.

Europeiska kommissionen har för programperioden 2014–2020 valt att framhäva det ekologiska jordbruket genom att hantera frågan i en egen artikel i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17

december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och om upphävande av rådets förordning (EG) 1698/2005.

Ekologisk odling bidrar till flera av miljö kvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. För att främja ekologisk produktion sker insatser inom flera områden i livsmedelskedjan. Satsningarna har bidragit till att öka både av den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter.

Regeringen har höga ambitioner för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen. Regeringen bedömer att mer ekologisk mat kan göra jordbruket och svensk mat mer konkurrenskraftiga. Den ekologiska produktionen bidrar också till arbetet med miljö kvalitetsmålen. Det är ett gemensamt ansvar för staten, kommunerna, landstingen och branschen att följa upp och stimulera ökad efterfrågan på ekologiskt bland svenska konsumenter. Regeringens bedömning är att mer ekologisk produktion kan leda till fler jobb och stärkt konkurrenskraft för svenska livsmedelsproducenter. Regeringen bedömer att det är viktigt att skapa incitament och driva på utvecklingen av produktion och konsumtion inom den ekologiska sektorn. Regeringen avser därför att stärka förutsättningarna för det ekologiska jordbruket i Sverige.

Kommissionen presenterade ett nytt lagstiftningspaket om ekologisk produktion den 25 mars 2014, förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr XXX/XXX och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 834/2007 (KOM(2014) 180). I lagstiftningspaketet ingår ett förslag till ny förordning och en ny handlingsplan för ekologiskt jordbruk. Marknaden för ekologiska produkter inom EU har vuxit så kraftigt att varken den interna försörjningen eller lagstiftningen på området har hunnit med. Syftet med den föreslagna förordningen är bl.a. att underlätta för jordbrukare att gå över till ekologiskt jordbruk. Förordningen ska även bidra till enklare regler, minskad administrativ börda, rättvisa konkurrensvillkor för jordbrukare och stärkt konsumentförtroende för ekologiska produkter.

I förslaget till landsbygdsprogram för 2014–2020 poängteras en satsning på ekologisk produktion som avser att bidra till utvecklingen av den ekologiska sektorn. Förutom miljöersättningar för ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet finns marknadsfrämjande åtgärder såsom certifieringsstöd och stöd till mervärden, forskning (Formas), fältforskning, Centrum för ekologisk produktion och konsumtion (EPOK) vid Sveriges lantbruksuniversitet, försöks- och utvecklingsverksamhet samt Ekologiskt Forum.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet kommer ekologiskt jordbruk liksom tidigare att stödjas i det nya landsbygdsprogrammet. Det tydligaste exemplet på detta är den hektarersättning som riktas direkt till ekologiskt certifierad odling. Vidare har ekologiska jordbrukare samma möjligheter som andra jordbrukare att ta del av de övriga satsningar som görs inom

landsbygdsprogrammet, t.ex. kompetensutveckling och investeringsstöd för att ytterligare kunna utveckla sina företag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen har höga ambitioner för att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen och att regeringen avser att stärka förutsättningarna för det ekologiska jordbruket i Sverige. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att mer ekologisk mat kan göra jordbruket och svensk mat mer konkurrenskraftiga och att det är viktigt att skapa incitament och driva på utvecklingen av produktion och konsumtion inom den ekologiska sektorn.

Utskottet föreslår med det anförda att motion 2014/15:255 (V) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd. Motion 2014/15:1068 (M) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Gödselspridning m.m.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om krav på odlingsfria zoner längs vattendrag, om att sprida gödsel efter förnuft, om att se över lagstiftningskravet för gödselspridning på åkrar, om att gödselspridning bättre bör kunna anpassas efter väder och om att ge lantbrukare större möjlighet att avgöra när det är lämpligast att sprida gödsel.

Reservation 13 (SD).

Motionerna

Enligt motion 2014/15:889 av Tuve Skånberg (KD) bör krav införas på odlingsfria zoner på 5–10 meter längs vattendrag. Medan svenska miljöbelastande utsläpp sjunker för varje år inom ett flertal områden kan vi inte i tillgänglig statistik utläsa någon minskning av vattendragens transport av fosfor och kväve till kusten. Denna kustnära övergödning är i allt väsentligt nationellt betingad och beror på de åar och vattendrag som avvattnar jordbruksbygden och transporterar stora mängder fosfor och kväve till kusten. För att minska jordbrukets miljöbelastning bör generella krav ställas på att lämna en odlingsfri bevuxen zon på 5–10 meter längs alla vattendrag.

Enligt motion 2014/15:1093 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 bör man se över möjligheterna att ge jordbrukarna ett större förtroende att sprida gödsel efter förnuft. En stor kostnad för gödsel är lagringen, då produktionen är ganska konstant medan spridningen bara sker vissa tider på året. Regelverket bör lättas upp för när gödseln tillåts att spridas. Självfallet vill såväl jordbrukarna själva som myndigheterna minimera näringsläckage, men

jordbrukarna bör ges ett större förtroende att sprida gödseln. Särskilt bör reglerna i södra Sverige ses över.

Enligt motion 2014/15:2586 av Lotta Olsson (M) yrkande 1 framhålls behovet av att utvärdera och se över lagstiftningskravet på gödselspridning på åkrar. Spridning av naturgödsel på våra åkrar är i dagens lagstiftning strikt reglerat. Man bör göra en översyn av lagstiftningen för spridning av naturgödsel på våra åkrar. Kraven bör göras mer flexibla och anpassas till varierande väder. Gödselspridning bör enligt motionens yrkande 2 bättre anpassas efter väder, vind och markförhållanden. Bästa tiden för att sprida naturgödsel varierar från år till år. I motionen framhålls vidare behovet av att ge lantbrukare större möjlighet att avgöra när det är lämpligast att sprida gödsel på våra åkrar (yrkande 3).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Skydds-zoner

Enligt Tekniskt underlag – Landsbygdsprogram 2014–2020 är en skydds-zon en vallbesädd zon eller remsa utmed ett vattenområde. Syftet med en skydds-zon är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skydds-zonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel förorenar sjöar och vattendrag. Ersättning ges för anläggning och skötsel av skydds-zoner på åkermark. Den föreslagna åtgärden innebär att vallgräs odlas i skydds-zonen. Ersättning kan utgå med 2 900 kronor per hektar. I landsbygdsprogrammet är det också tänkt att ingå stöd till anläggning av våtmarker, fosfordammar, tvåstegsdiken m.m.

Enligt Jordbruksverkets rapport 2012:22 Jordbruket och vattenkvaliteten påverkas skydds-zonernas effektivitet när det gäller att minska erosion och transport av näringsämnen och pesticider av många faktorer, t.ex. fältets lutning, jordart, skydds-zonens bredd, storlek på zonerna i förhållande till avrinningsarealen, skötsel av skydds-zonen, åtgärder på den uppströms odlade ytan och näringsbelastning. Forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet har i rapporten Kväve- och fosfortrender i jordbruksvattendrag, Har åtgärderna gett effekt? (rapport 2012:1) konstaterat att kväve- och fosfortransporterna i vattendrag har minskat. I rapporten anges rådgivningsprojektet Greppa näringen, odlingen av fånggröda och övergång till vårbearbetning som åtgärder som har bidragit till de positiva resultaten.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet finns i dag krav på skyddsavstånd på 2 meter i åkermark där spridning av gödselmedel inte får ske inom de nitratkänsliga områdena, vilket är de mer jordbruksintensiva områdena i Sverige. I övriga delar i landet är vallodling en vanlig förekommande odling vilket medför att marken är gräsbevuxen under stora delar av växtföljden. Något krav på skydds-zon eller odlingsfri zon finns inte. Däremot har det inom ramen för landsbygdsprogrammet varit möjligt att få stöd för anläggning och skötsel av skydds-zon längs med vattendrag och sjöar och anpassade skydds-zoner, t.ex. längs svackor på fält. Dessa möjligheter är tänkta att finnas

kvar även under perioden 2015–2020. Om det ställs krav på skyddszon kan inte stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet längre beviljas eftersom stöd inte kan lämnas för åtgärder som är reglerade i lagstiftningen.

Gödselspridning

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU8) att när det gäller frågan om obligatoriska näringsbalanser på gårdsnivå ska varje medlemsland enligt EU:s nitratdirektiv identifiera områden där det finns vatten som är känsligt för kväveföreningar och även upprätta särskilda åtgärdsprogram för dessa områden. För nitratkänsliga områden enligt nitratdirektivet finns krav på växtodlingsplaner och information om djurhållning (SJVFS 2004:62, 2012:41). Det finns även krav på att föra bok över användningen av mineral- och stallgödsel. Planen ska finnas tillgänglig på gården i fem år. Husdjurslantbruk inom nitratkänsliga zoner uppmanas dessutom att upprätta en plan för stallgödselspridning (gödselplan). Detta är dock inget krav. För gårdar som omfattas av IPPC-reglerna (gårdar med mer än 750 saggor, 2 000 slaktsvin eller 40 000 kycklingplatser) ska en gödselplan upprättas och revideras årligen. Det ska dessutom föras bok för att dokumentera att planen har följts.

Andelen av den totala åkermark som ingår i de s.k. nitratkänsliga områdena uppgår till 70 procent (bet. 2012/13:MJU10). Av jordbrukets totala antropogena (från mänsklig aktivitet) belastning av kväve och fosfor på haven kommer 85 till 90 procent från de känsliga områdena. De utpekade känsliga områdena omfattas av det stora flertalet av de generella bestämmelser som finns angivna i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket samt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket i fråga om växtnäring. Dessa gäller krav på lagringskapacitet, spridningsförbud och spridningsrestriktioner för stallgödsel, mineralgödsel och andra organiska gödselmedel. Enligt rådets direktiv 91/676/EEG ska varje medlemsland också utarbeta riktlinjer för god jordbrukssed. Sedan tidigare har Jordbruksverket utarbetat sådana riktlinjer.

Enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) gäller således under vissa tider generellt förbud mot gödselspridning i s.k. känsliga områden i Sverige. Dessa tider är direkt kopplade till Sveriges genomförande av nitratdirektivet (91/676/EEG). Generella bestämmelser, bl.a. förbud för gödselspridning i ett visst område, sätter de yttre ramarna. Enligt uppgift från Näringsdepartementet är den mest lämpliga tidpunkten för när en enskild jordbrukare bör sprida sin gödsel däremot inte reglerad i föreskrifter. Lantbrukaren måste alltid utifrån sina egna förutsättningar i det enskilda fallet ta ställning till när och i vilken mängd gödsling ska ske, beroende på vad som ska odlas, vad som har odlats innan, årsmån och väder, hänsyn till risker m.m. Det innebär även att lantbrukaren för sin verksamhet måste avgöra om den generellt reglerade lagringstiden och volymen för gödsel är i paritet med det sätt och de tidpunkter gödselspridning normalt sker i den egna verksamheten.

Det innebär att den enskilda jordbrukaren inte bara måste ta ställning till de föreskrifter som sätter en generell gräns utan även till vad som ytterligare måste tas hänsyn till i den egna verksamheten. Till hjälp finns Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring som tar upp hur man bör förhålla sig till förutsättningar som påverkar lämpligheten för hur och när man sprider gödsel. Jordbruksverket ger också ut ett samlat vägledningmaterial som ytterligare är till hjälp när lantbrukaren ska ta beslut i sin verksamhet om lagring och spridning av gödsel, nämligen Gödsel och miljö, vägledningmaterial för lagring och spridning av gödsel samt för höst- och vinterbevuxen mark.

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14: MJU8) att den dåvarande miljöministern (svar på ip. 2013/14:9) har påpekat att Jordbruksverket har bindande regler för hur lantbrukets gödselhantering ska gå till i hela mellersta Sverige, i hela södra Sverige, i ett brett band runt kusterna och runt de stora insjöarna. Varje enskild lantbrukare har tydliga regler som handlar om hur man får sprida gödsel samt vad och hur mycket gödsel man får sprida. Dessa regler kombineras med frivilliga åtgärder, såsom arbete inom Greppa Näringen där över 10 000 enskilda företagare har deltagit.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar i fråga om skyddszon att det finns krav på skyddsavstånd på 2 meter i åkermark där spridning av gödselmedel inte får ske inom de nitratkänsliga områdena. När det gäller gödselspridning i övrigt noterar utskottet att gällande föreskrifter sätter en generell gräns men att den enskilda jordbrukaren själv måste ta ställning till vilka ytterligare hänsyn som bör tas i den egna verksamheten. Till hjälp finns föreskrifter, allmänna råd och Jordbruksverkets vägledningmaterial.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2014/14:889 (KD), 2014/14:1093 (SD) yrkande 2 och 2014/14:2586 (M) yrkandena 1–3.

Odling av proteingrödor m.m.

Riksdagen avslår motioner om att utreda hur den svenska proteinfoderodlingen i ökad utsträckning kan baseras på närproducerade fodermedel och om att utreda hur den svenska proteinfoderodlingen kan öka.

Reservation 14 (SD).

Motionen

Enligt motion 2014/15:2907 av Anders Forsberg och Josef Fransson (båda SD) yrkande 1 bör utredas hur den svenska proteinfoderodlingen i ökad

utsträckning kan baseras på närproducerade fodermedel. Den svenska produktionen av animalieprodukter bygger i stor utsträckning på importerade proteinfodermedel, vilka är tveksamma ur klimat- och miljösynpunkt. Genom att mer effektivt utnyttja jordbruksmarken och framför allt öka odlingen av proteingrödor som ärtor, åkerbönor och linfrö kan vi få fram fullgoda ersättningsprodukter till importerade soja- och palmolja produkter. I motionen framhålls vidare (yrkande 2) att det bör utredas hur den svenska proteinfoderodlingen kan öka. En ökad odling av proteingrödor och användning av närproducerat foder ger en minskad klimat- och miljöpåverkan från produktionen av mjölk, kött och fjäderfäprodukter. Det ökar också den biologiska mångfalden och markens bördighet i Sverige genom att det skapar mer varierade växtföljder.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Enligt uppgift från Landsbygdsdepartementet importerar Sverige ca 300 000 ton soja per år (jfr. bet. 2012/13:MJU10). Produktionen av proteinfoder påverkar djurhållningens klimatgasutsläpp och står för ca 3 procent av det svenska jordbrukets totala utsläpp. Det finns självfallet möjligheter att minska det svenska beroendet av importerat proteinfoder och de klimatutsläpp som uppstår i samband med produktionen av dessa. Högre och rörliga foderpriser ökar incitamenten för animalieproducenterna att odla mer eget foder. Det minskar dessa företags exponering för risk att öka sin egen foderodling, och det gäller såväl spannmål som proteinfoder. När dessa företag ökar sin egen foderodling minskar deras exponering för risk, och det gäller såväl spannmål som proteinfoder. Om foderpriserna ökar blir gårdens växtodlingskalkyl lönsammare även om djurhållningen blir mer olönsam och vice versa. Det finns därför ett ökat intresse för odling av proteingrödor i Sverige, inte minst för åkerböna.

För att ytterligare öka kunskaperna kan man enligt Landsbygdsdepartementet använda möjligheterna till gårdsnära rådgivning i ett kommande landsbygdsprogram. Där diskuteras som mål att rådgivningen ska förbättra det ekonomiska och miljömässiga resultatet på gården och dessutom bidra till klimatvänlighet och motståndskraft mot klimatförändringar. Ett program som syftar till att informera om proteingrödornas förtjänster borde kunna passa in här för att stimulera en utökad odling.

Odlingen av raps och rybs har ökat i Sverige under senare år, beroende på ökad lönsamhet. Biprodukten efter oljeframställning blir foderkaka eller mjöl som är ett högvärdigt proteinfoder och kan ersätta soja i fodret. Restprodukter, t.ex. från framställningen av spannmålsbaserad etanol, kan användas både för direktutfodring och som råvara i fabriksstillverkat foder. Genom att använda proteinfoder baserat på restprodukter minskar både klimatgasutsläppen i samband med produktionen och markåtgången för produktion av proteingrödor. I Sverige producerar Agroetanol certifierad etanol och ett

proteinfoder som är baserat på restprodukten från etanolproduktionen och som kan komplettera importen av sojaprotein.

Utskottet har tidigare konstaterat (jfr bet. 2011/12:MJU24) att miljöersättningen inom landsbygdsprogrammet fr.o.m. 2010 har höjts för ekologisk spannmål och proteingrödor, såsom oljeväxter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att odlingen av raps och rybs har ökat i Sverige under senare år, beroende på ökad lönsamhet. Biprodukten efter oljeframställning blir foderkaka eller mjöl som är ett högvärdigt proteinfoder och kan ersätta soja i fodret. Restprodukter, t.ex. från framställningen av spannmålsbaserad etanol, kan användas både för direktutfodring och som råvara i fabriksstillverkat foder. Vidare har miljöersättningen inom landsbygdsprogrammet höjts för vissa proteingrödor. Utskottet föreslår mot den redovisade bakgrunden att motion 2014/15:2907 (SD) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd i den mån motionen inte har tillgodosetts med vad som redovisats.

Fäbodbruk m.m.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utreda hur ett livskraftigt och levande fäbodbruk kan bevaras och utvecklas och om att öka stödet till fäbodbruket.

Reservation 15 (SD).

Motionen

Enligt motion 2014/15:2833 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 bör det utredas hur ett livskraftigt och levande fäbodbruk kan bevaras och utvecklas. Fäbodbruk innebär att djur vallas på sommarbete under traditionella former. Enligt motionens yrkande 2 bör det övervägas att öka stödet till det svenska fäbodbruket. Stödnivåerna för att bedriva fäbodbruk har sänkts under 2000-talet. Att utöka bruket av utmarksbetet skulle generera nya jobb på landsbygden och inom de gröna näringarna. Att ha djur på de mycket stora arealerna utmarksbete som finns i Sverige skulle även ge positiva effekter för den biologiska mångfalden. De svenska lantraserna har långa anor i Sverige och är en levande kulturbärare av vår historia.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

När det gäller fäbodbruk har utskottet tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU17 och 2013/14:MJU2) att landsbygdsprogrammet när det gäller miljöersättning för biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slätterängar och våtmarker ska bidra till skötseln av minst 500 000 hektar betes- och

slåttermarker. Vidare ska den biologiska mångfalden och kulturmiljövärden vid 230 fåbodar bevaras.

Utskottet har fått information om att ca 230 fåbodar fick ersättning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar i slutet på förra programperioden och att delmålet i miljömålet sattes utifrån det (det var 234 fåbodar 2006). Senaste uppgiften för 2013 är att 221 fåbodar får ersättning inom miljöersättningen för betesmarker och slätterängar. Arealen betesmarker och slätterängar inom miljöersättningen har gått ned, vilket innebär att det jämförelsevis är ganska god måluppfyllelse för just fåbodbruket.

Den dåvarande landsbygdsministern anförde den 9 december 2013 i svar på interpellationerna 2013/14:122, 2013/14:124, 2013/14:126 och 2013/14:127 om utveckling av fåbodbruk och om stöd till bevarandet av fjällkon m.m. att ett av de viktigaste verktygen för att främja svenskt jordbruk och även annan verksamhet på landsbygden är landsbygdsprogrammet. Programmet ger EU:s medlemsstater stora möjligheter att inom givna ramar utforma ett program som anpassas till det egna landets behov. Frågorna som ställs rör områden och brukningsmetoder som i dagens jordbruk inte längre är av så stor omfattning men som i samtliga fall är en viktig påminnelse om gamla tiders jordbruk och en del av vårt kulturarv och som bör ha en plats även i dagens jordbruk.

Den dåvarande jordbruksministern har i svar på två skriftliga frågor redovisat att det svenska fåbodbruket är en viktig del av vårt kulturarv, och som förvaltare av natur- och kulturmiljövärden är fåbodarna viktiga att bevara (bet. 2011/12: MJU16). Därför innehåller det svenska landsbygdsprogrammet omfattande ersättningar för att kompensera fåbodbrukarna för de insatser som de gör för att bevara dessa värden. Ersättningarna till fåbodbetet har förändrats på ett antal punkter jämfört med tidigare program. Motivet för dessa förändringar är bl.a. att ersättningen i vissa fall har lett till en för hög betesintensitet, vilket kan riskera de biologiska och kulturhistoriska värdena. Till skillnad från tidigare program är ersättningarna till fåbodbetet uppdelade på flera insatser. I stället för att enbart basera ersättningen på antalet djur vid fåboden innehåller de nya ersättningarna också en grundläggande kompensation för alla brukare som bedriver fåbodbruk, oavsett hur många djur de håller vid sin fåbod. Dessutom finns en möjlighet för länsstyrelserna att i sina regionala prioriteringar bevilja ytterligare stöd för angelägna skötselåtgärder vid fåbodarna.

Utöver de riktade ersättningarna till fåbodbete finns flera insatser inom landsbygdsprogrammet för att stärka fåbodbruket, såsom investeringsstöd, förädlingsstöd och stöd för kompetensutveckling. De samlade insatserna inom det nya landsbygdsprogrammet – både miljöersättningar och övriga insatser inom programmet – ska bidra till att fåbodbruket i Sverige ska kunna fortsätta att utvecklas och bidra till en positiv utveckling på den svenska landsbygden. Jordbruksministern såg därför inte behov av att ytterligare tillföra resurser till fåbodbruket, utöver de kraftfulla satsningar som görs inom landsbygdsprogrammet.

I ovan nämnda betänkande konstaterade utskottet att miljöersättningen för biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slåtterängar och våtmarker för fäbodbeta och för fäbod i bruk betalas ut med stöd av landsbygdsprogrammet. Härutöver finns inom avsnittet Regionalt prioriterade ersättningar (avsnitt 17.3) ytterligare åtgärder för att särskilt stödja skötsel av fäbodvallar och fäbodskogar.

Enligt Jordbruksverkets rapport (2012:15) Tekniskt underlag – Landsbygdsprogram 2014–2020 föreslås åtgärden fäbodbeta som syftar till att bevara fäbodbruket och dess effekter på kulturmiljön och biologiska kvaliteter. Ett levande fäbodbruk möjliggör att hantverk och traditioner kan föras vidare till kommande generationer. Ersättningen ges för att bevara såväl miljön runt fäboden som själva fäboden. En fäbod i bruk visar en brukningsform som historiskt var vanlig. Fäboden definieras som den byggnad eller de byggnader som hör ihop med fäboddriften. Byggnaderna ska finnas kvar på fäboden. Det traditionella brukandet av fäboden ska kunna styrkas. Den föreslagna ersättningen utgår för de kostnader som uppstår för att hävda fäbodvallen. Kostnaderna inkluderar transport av djuren till fäboden och resor för tillsyn av djuren under betesperioden. Kostnaden för att uppfylla tvärvillkor är borträknade. Ersättningen föreslås vara 20 000 kronor per fäbod i bruk med tillägg för det antal djurenheter som finns på fäboden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med motionärerna i att det svenska fäbodbruket är en viktig del av vårt kulturarv och att fäbodarna är viktiga att bevara som förvaltare av natur- och kulturmiljövärden. Ersättning har därför utgått enligt det tidigare landsbygdsprogrammet, och motsvarande ersättning har föreslagits i det nya programmet. Utskottet föreslår att motion 2014/15:2833 (SD) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses vara tillgodosedd med det anförda.

Hästnäringen

Riksdagen avslår motioner om hästsektorns positiva effekter och om en strategi för den svenska hästnäringen.

Motionerna

Enligt motion 2014/15:306 av Cecilia Widegren (M) yrkande 1 bör hästsektorns positiva effekter uppmärksammas, t.ex. arbetstillfällen, turism och fritidssysselsättning för barn och ungdomar. Över 500 000 svenskar rider regelbundet, både som rekreation och på tävling. Ridsport är den största handikappidrotten i Sverige och den näst största ungdomsidrotten. Det är den allra största fritidssysselsättningen för flickor. Hästen har en ekonomisk

potential för ökad turism och bidrar till att hålla landsbygden levande. I motionens yrkande 8 framhålls att regeringen bör arbeta för att hästsektorn ska vara en naturlig del i utvecklingen av landsbygden och bidra till att nå EU:s miljömål. Det finns drygt 360 000 hästar i Sverige och fler än 56 000 anläggningar över hela landet. Eftersom anläggningarna ofta är tätortsnära är det många som får njuta av detta. Hästen blir en brygga mellan stad och land.

Enligt motion 2014/15:432 av Ingela Nylund Watz (S) bör regeringen i samverkan med berörda aktörer utveckla en strategi för den svenska hästnäringen. Hästnäringen bidrar i stor utsträckning till att utveckla den svenska landsbygden och utgör i dag det svenska jordbrukets fjärde största inkomstkälla. Hästnäringens Nationella Stiftelse har arbetat intensivt och målmedvetet för att utveckla näringen.

Kompletterande upplysningar

Enligt uppgift från Näringsdepartementet är hästsektorn och hästföretagandet viktiga bl.a. för de jordbruksföretag som säljer foder och stallplatser, för jobb och företagande på landsbygden, för att få marker betade, för barn och ungdomars fritidssysselsättning och inte minst för att familjer ska välja att flytta till landsbygden. Möjligheter till stöd och ersättningar för hästverksamheter finns för bl.a. investeringar, projekt och kompetensutveckling i landsbygdsprogrammet, både i det tidigare programmet 2007–2013 och det nya som gäller för perioden 2014–2020. Marker som odlas för hästfoder och betas av hästar får också ta del av gårdsstödet.

Vid Näringsdepartementet finns en samarbetsgrupp inom hästområdet för att genom samverkan ta till vara hästsektorns utvecklingspotential. Samarbetsgruppen fungerar som ett kontaktskapande och kunskaphöjande forum och som en plattform för informations- och erfarenhetsutbyte. Gruppen arbetar även aktivt med att identifiera och diskutera områden och frågor som är viktiga för att utveckla hästsektorn. Gruppen träffas två gånger per år och i den ingår drygt 20 organisationer och myndigheter. I gruppen diskuteras strategiska frågor för hästsektorn.

Genom avtal mellan staten (Finansdepartementet och Näringsdepartementet) och trav- och galoppsporten (Svensk travsport och Svensk galopp, ATG:s ägare) avsätts årligen 47 miljoner kronor till Hästnäringens Nationella Stiftelse, varav 30 miljoner kronor avser utbildningsverksamhet, bl.a. hippologutbildningen vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Enligt budgetpropositionen för 2015 har 3 miljoner konor avsatts från Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggandes (Formas) anslag till Stiftelsen Hästforskning för forskning inom hästområdet. Formas träffade under 2013 ett treårigt avtal med Stiftelsen Hästforskning som omfattar 3 miljoner kronor per år (bet. 2012/13:MJU10). Formas forskarråd beslutade i juni 2013 att Formas medel i första hand skulle användas till att finansiera projekt inom huvudinriktning Hästens roll för människan, samhället

och miljön. Programmet bör bidra till hästens välfärd och ökad kompetens i hästnäringen. Samverkan bör också sökas med andra relevanta aktörer och forskningsfinansiärer. Formas ska utvärdera programmet efter fyra år.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med motionärerna i att hästsektorn har många positiva effekter och att hästsektorn och hästföretagandet är viktiga för bl.a. jordbruksföretagen och ungdomars fritidssysselsättning. Utskottet noterar att det vid Näringsdepartementet finns en samarbetsgrupp inom hästområdet som är plattform för informations- och erfarenhetsutbyte och som arbetar med att identifiera och utveckla frågor som är viktiga för att utveckla hästsektorn.

Utskottet konstaterar att dessa frågor är föremål för regeringens uppmärksamhet och föreslår att motionerna 2014/15:306 (M) yrkandena 1 och 8 och 2014/15:432 (S) lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad som anförts.

Rennäringen

Regeringen avslår motioner om en översyn av rennäringslagen, om att Samefonden bör ombildas till fjällfonder och om att rennäringsdelegationerna bör ombildas till fjälldelegationer.

Reservation 16 (SD).

Motionen

Enligt motion 2014/15:2779 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 bör rennäringslagen (1971:437) ses över för att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet. I 1 § rennäringslagen (1971:437) stadgas att den som är av samisk härkomst (same) enligt bestämmelserna i lagen får använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Rätten (renskötselrätten) tillkommer den samiska befolkningen och grundas på urminnes hävd. Renskötselrätten får utövas av den som är medlem i en sameby. Samerna ska i egenskap av ursprungsbefolkning ha en självklar rätt att bevara sitt språk och sin kultur, men att reservera en hel näringsgren för en grupp av medborgare av särskild börd och att också ge dessa medborgare särskilda rättigheter till land och vatten kan inte anses vara förenligt med de grundläggande principerna för en rättsstat.

I motionens yrkande 3 föreslås att Samefonden ombildas till fjällfonder. Fjällfonderna ska ha lokal förankring och bestå av ledamöter från olika näringar och etniciteter och ge alla som bor i de så kallade renbetesområdena, oavsett etnisk identitet och näring, möjlighet att få utdelning från fonderna på lika grunder. Fjällfonderna ska förvalta samma medel som Samefonden.

Historiskt är de södra fjällen ett land befolkat av fjällbönder som trängts undan på grund av ett ensidigt gynnande av rennäringen.

Rennäringsdelegationerna bör enligt motionens yrkande 4 ombildas till fjälldelegationer. De nya fjälldelegationerna ska representera alla boende och näringar i renbetesområdena. Ledamöterna i den nya delegationen ska utökas med representanter från byalag och företrädare för näringslivet i bygden. Rennäringsdelegationerna, som är instanser inom länsstyrelserna, fattar beslut om markanvändning, jakt, fiske m.m. på statens marker i de så kallade renbetesområdena. Ledamöterna är politiker och renägare. Resultatet blir att renägarna dikterar villkoren för besluten.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Bakgrund

I utredningsbetänkandet En ny rennäringspolitik – öppna samebyar och samverkan med andra markanvändare (SOU 2001:101) redovisas att renskötselrätten är en särskild bruksrätt till en fastighet som framför allt ger samerna rätt att använda marken till renbete, jakt och fiske (bet. 2011/12: MJU13). Vidare framhålls att renskötselrätten är en säregen rätt eftersom den i vissa avseenden är likställd med äganderätten trots att den bara är en bruksrätt. Också renskötselrätten gäller på obegränsad tid, oberoende av avtal – detta i motsats till vanliga nyttjanderätter. Vidare konstateras bl.a. att det är naturligt att samernas bruk av marken enligt renskötselrättens regler kan vålla konflikter med ägaren, vare sig detta är staten eller en enskild.

Rennäringslagen bestämmer, fast på ett ganska ofullständigt sätt, parternas förhållande till varandra. Det gäller två grundlagsskyddade rättigheter som kolliderar. Lagen får inte inkräkta på äganderätten så att det kränker dess grundlagsskydd enligt 2 kap. 18 § (numera 2 kap. 15 §) regeringsformen, men den får inte heller kränka den rätt samerna har enligt samma paragraf. Högsta domstolen prövade och fann i sin dom den 27 april 2011 om renskötsel i Nordmaling att samerna efter gammal sedvana bedriver renskötsel på de områden där renskötselrätten var tvistig.

Även i departementspromemorian Vissa samepolitiska frågor (Ds 2009:40) konstateras att markägare, samebyar och andra som brukar marken inom renskötselområdet grundar sitt bruk på olika rättigheter till marken. Samebyns medlemmar grundar sin användning av mark för renskötsel, jakt och fiske på renskötselrätten. Markägare grundar sin användning av mark på äganderätten. Andra markanvändare inom renskötselområdet grundar sin rätt till bruk av marken på andra rättigheter, såsom arrende, hyra och servitut. Såväl äganderätten som renskötselrätten och andra särskilda rättigheter till fast egendom skyddas enligt 2 kap. 18 § (numera 2 kap. 15 §) regeringsformen mot att det allmänna tvingar rättighetshavaren att avstå från sin rätt till marken eller inskränker användningen av marken, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen (det s.k. egendomsskyddet). Om inskränkningar görs på ett sådant sätt att den pågående markanvändningen inom den berörda

delen av fastigheten avsevärt försvåras eller en skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten, är den enskilde enligt regeringsformen tillförsäkrad ersättning enligt grunder som ska bestämmas i lag.

Enligt 2 kap. 17 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva näring eller utöva ett yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig enbart i syfte att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. I andra stycket föreskrivs att samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag. Konstitutionsutskottet redovisade vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 1993/94:117 Inkorporering av Europakonventionen och andra fri- och rättighetsfrågor att det kan ifrågasättas om rennäringslagens bestämmelser om renskötselrätten som en kollektiv rättighet för den samiska befolkningen är helt förenliga med det föreslagna grundlagsskyddet om närings- och yrkesfriheten (bet. 1993/94:KU24, 1994/95:KU5, skr. 1994/95:23). Utskottet tillstyrkte därför regeringens förslag att det i grundlagsbestämmelsen om närings- och yrkesfriheten tas in en föreskrift som ger grundlagsförankring av samernas rätt till renskötsel som den i lag är reglerad. På så sätt markeras att denna rätt inte står i konflikt med grundlagsskyddet för närings- och yrkesfriheten. Miljö- och jordbruksutskottet vill också framhålla att den samiska befolkningen numera omnämns särskilt i bestämmelsen i 1 kap. 2 § regeringsformen om skydd för vissa minoriteter. Bestämmelsen har utformats som en obligatorisk målsättning, dvs. möjligheterna att behålla och utveckla ett kultur- och samfundsliv ska främjas (prop. 2009/10:80, bet. 2009/10:KU19, rskr. 2009/10:304, bet. 2010/11:KU4, rskr. 2010/11:21).

I betänkandet Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169 (SOU 1999:25) behandlas frågor som rör markrättigheter, rätt till naturtillgångar och administration av samernas rättigheter (bet. 1999/2000:MJU9).

Översyn av rennäringslagen

Samernas ställning som folk framgår av 1 kap. 2 § regeringsformen där det stadgas att det samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Det innebär att samerna har rätt att bevara och utveckla sin kultur, inklusive sina näringar.

Utskottet har tidigare konstaterat (bet. 2013/14:MJU17) att det samiska folket är ett urfolk. Ett grundläggande dokument är FN:s deklaration om urfolks rättigheter, som antogs 2007 (bet. 2012/13:UU15), och Sverige har genom att ratificera ett antal internationella konventioner förpliktat sig att respektera den samiska folkgruppen som ett urfolk (bet. 2012/13:MJU2).

I budgetpropositionen för 2015 redovisas att samernas genom sin ställning som urfolk har en särskild ställning i samhället. Samerna har som urfolk rätt till självbestämmande, vilket huvudsakligen utövas via Sametinget. Det

övergripande målet för samepolitiken är att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samhällsliv, byggt på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar. En förutsättning för att målet ska uppnås är att det samiska folket ges möjligheter att delta i beslutsfattande i frågor av väsentlig betydelse för dem, såsom samhällsplanering. Dialog och samverkan med såväl myndigheter som andra intressenter är därför viktigt. I detta spelar Sametinget en avgörande roll, och regeringen anser därför att myndigheten ska förstärkas. Det är också ett av skälen till att regeringen avser ha en fördjupad dialog med samiska representanter om den framtida samepolitiken. En livskraftig rennäring ska ge försörjning på ett långsiktigt hållbart sätt med de samiska kulturvärdena och traditionell kunskap om brukandet av de biologiska naturresurserna som grund. Regeringen värnar om ett starkt och utvecklat, levande samiskt närings- och kulturliv med framtidstro. I detta ingår de samiska språkens användning i samhället.

Samefonden

I ett svar på interpellation 2012/13:488 anförde den dåvarande landsbygdsministern att skapandet av Sametinget är ett resultat av den folkrättsliga principen att ett folk har rätt till självbestämmande. Förenklat innebär detta att Sametinget, som är det folkvalda organet, har huvudansvaret för och fattar egna beslut i frågor som enbart rör det samiska samhället, såsom rörande den samiska kulturen, och i frågor av intresse för både det samiska och det övriga svenska samhället deltar i samhällsplaneringen genom olika former av samrådsförfaranden. Detta inflytande innebär att den demokratiska förankringen i beslut som rör samerna stärks.

Av 2 kap. 1 § sametingslagen (1992:1433) framgår att till Sametingets uppgifter särskilt hör att besluta om fördelningen av statens bidrag och av medel ur Samefonden till samisk kultur och samiska organisationer samt av andra medel som ställs till samernas gemensamma förfogande.

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14: MJU17) att Samefonden utgörs av inbetalda ersättningar för intrång i den samiska egendomsrätten, dvs. renskötselrätten. Samefonden består av den s.k. huvudfonden, ett antal särredovisade fonder samt s.k. 4:13-medel till enskilda byar. Samefondens (huvudfondens) inkomster utgörs av ränta och vinst på fondens tillgångar, intrångsersättningar, avgifter för upplåtelser samt en del övriga medel som avsatts för att främja rennäringen. En mindre del av fondens intäkter kommer från de s.k. samefondsskogarna. I fråga om de särredovisade fonderna bildade regeringen fonder till främjande av rennäringen i samband med vattenkraftsutbyggnaden. De s.k. 4:13-medlen avsattes till samebyarna i samband med vattenregleringar och utgjorde en förhöjd ersättning för intrånget enligt en äldre vattenlagstiftning.

Enligt rennäringslagen (1971:437) har en berörd sameby rätt till ersättning för upplåtelse av jakt, fiske och markarrenden på mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Vidare har en sameby rätt till intrångsersättning för

exempelvis gruvnäring och vindkraft. Enligt 28 § rennäringslagen utgår ersättning om renskötselrätt upphävs och detta medför skada eller olägenhet för renskötseln eller för sådan jakt och sådant fiske som anges i 25 §. Ersättning för skada eller olägenhet som inte drabbar en bestämd person tillfaller till hälften den sameby som berörs av upphävandet och till hälften Samefonden, om inte särskilda skäl finns. Ersättningarna enligt 28 § rennäringslagen kommer således de skadelidande till del genom att tillföras Samefonden och den eller de samebyar som drabbas av intrång. Den del som tillfaller fonden blir ett skydd för den kollektiva folkgruppsrätten, medan den del som tillfaller samebyn tjänar som personlig ersättning för dem som vid skadetillfället driver renskötsel inom en sameby (prop. 1971:51 s. 147). I 16 § rennäringsförordningen (1993:384) föreskrivs att bidrag för att främja och stödja rennäringen, den samiska kulturen och samiska organisationer lämnas ur Samefonden i mån av tillgång på medel.

Rennäringsdelegationer

Enligt 31 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska det finnas en delegation för rennäringsfrågor, en rennäringsdelegation, inom var och en av länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. I rennäringsdelegationerna ska tre av totalt sju ledamöter vara rennäringsutövare. Utöver rennäringsfrågor fattar rennäringsdelegationerna i samtliga tre län beslut om den övergripande tillämpningen av bestämmelsen i 32 § rennäringslagen om upplåtelse av nyttjanderätter på mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. I Norrbottens län fattar rennäringsdelegationen också enligt inhämtade uppgifter beslut i relativt många enskilda ärenden om upplåtelse av nyttjanderätter, medan detta förekommer mer sällan i de övriga länen (bet. 2013/14:MJU17). Det förekommer också att yttranden över försäljning och exploatering av mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen beslutas i rennäringsdelegationerna. I praktiken fattar således rennäringsdelegationerna i alla tre länen övergripande beslut om såväl rennäringen i länet som länsstyrelsens upplåtelse av nyttjanderätter inom kronomark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Enligt inhämtade uppgifter gör rennäringsdelegationerna det möjligt att ta del av samisk kunskap i frågor som rör rennäringen och att på länsnivå förankra beslut om rennäringen och renbetesområdena hos dem som är rättighetsinnehavare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i tidigare uttalanden (ip. 2012/13:390) om att rennäringen är en viktig del av det samiska kulturarvet. Staten har ett övergripande ansvar för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kulturliv. Detta framgår av regeringsformen och återspeglar Sveriges folkrättsliga förpliktelser. Dessutom kan det konstateras, så som gjorts av Högsta domstolen, att renskötselrätten är en civilrättslig rättighet som

tillkommer den samiska befolkningen kollektivt. Renskötselrätten baseras på tidigare markanvändning och uppstod långt innan urfolks rättigheter blev ett begrepp i folkrätten. Det är alltså inte så att samerna skulle ha tilldelats speciella privilegier i fråga om renskötseln med anledning av att de är ett urfolk.

Utskottet avstyrker med den lämnade redovisningen motion 2014/15:2779 (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Reservationer

1. Landsbygdspolitik, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:163 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 11 och

avslår motion

2014/15:761 av Paula Holmqvist m.fl. (S).

Ställningstagande

Regeringen bör ges i uppdrag att snarast återkomma med en långsiktig strategi med förslag till åtgärder som syftar till en mer miljömässigt hållbar landsbygdsutveckling. Företagen och jobben är avgörande för landsbygdens framtid. Staten måste ta ett övergripande ansvar för en rad åtgärder som säkrar att företag kan starta, växa och leva vidare. Många av de framtida jobben finns inom de gröna näringarna. Utveckling av de gröna näringarna ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. Vi vill underlätta för människor att få tillgång till närproducerad, hälsosam och miljövänligt producerad mat och ser en stor potential inom lokal livsmedelsförädling och småskaligt mathantverk. En förenkling av regelverket för småskalig livsmedelsproduktion och servering skulle underlätta för landsbygdens små företag.

Detta bör ges regeringen till känna.

2. Jordbrukets konkurrenskraft, punkt 2 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 2.1 och

avslår motionerna

2014/15:90 av Edward Riedl (M),

2014/15:623 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M),
 2014/15:942 av Christer Engelhardt (S),
 2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1,
 2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
 2014/15:1602 av Mikael Oscarsson (KD),
 2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 1 och
 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Jordbrukets konkurrenskraft behöver stärkas och kostnaderna för näringen bör minska. Den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU är ett viktigt verktyg. Vi vill att den ska stärka aktiva bönder och bönder med djur och föreslår därför ett särskilt stöd till bönder med kor, en s.k. kopeng. Landsbygdsprogrammet är också viktigt för att stärka konkurrenskraften för lantbrukare. Där bör insatserna inriktas på att stimulera unga bönder, ett aktivt jordbruk med starka jordbruksföretag och ett öppet och rikt odlingslandskap.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Livsmedelsstrategi, punkt 3 (M, C, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M),
 Gunilla Nordgren (M), Fredrik Malm (FP) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2014/15:2573 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 1 och
 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 6 och
 avslår motionerna
 2014/15:430 av Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (S),
 2014/15:484 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (S),
 2014/15:928 av Christer Engelhardt (S),
 2014/15:1153 av Catharina Bråkenhielm och Kenneth G Forslund (S),
 2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och
 2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

En nationell livsmedelsstrategi för ökad produktion av hållbar mat bör arbetas fram. Livsmedelsstrategin ska fokusera på bättre villkor för att öka produktionen av mat i Sverige och på att stärka villkoren för svensk livsmedelsindustri. Innehållet i livsmedelsstrategin bör utvecklas i nära samarbete med näringen som vet vilka behov som bör tillgodoses för att nå

framgång med strategin. En nationell livsmedelsstrategi bör beslutas senast före juni 2015.

Detta bör ges regeringen till känna.

4. Livsmedelsstrategi, punkt 3 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 och avslår motionerna

2014/15:430 av Anna-Caren Sätherberg och Kalle Olsson (S),

2014/15:484 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (S),

2014/15:928 av Christer Engelhardt (S),

2014/15:1153 av Catharina Bråkenhielm och Kenneth G Forslund (S),

2014/15:1225 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 1 och

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 6.

Ställningstagande

En utredning bör analysera de målkonflikter som finns i det fortsatta arbetet med en långsiktig svensk livsmedelsstrategi. Vi i Sverige har kanske världens mest ambitiösa djurskydd. Det är viktigt att skapa rimliga förutsättningar för att kunna upprätthålla djurskyddet utan att vår livsmedelsproduktion straffas ut. Vi bör öka den svenska produktionen av kött, mjölk och proteingrödor. Konkurrens är bra, även inom livsmedelssektorn, men vi bör också eftersträva sunda konkurrensvillkor som inte omöjliggör svensk primärproduktion. I Sverige finns politiskt satta mål som delvis står i konflikt med livskraftig livsmedelsproduktion samtidigt som mål saknas för självförsörjningen av livsmedel.

Detta bör ges regeringen till känna.

5. Regionala livsmedelsstrategier, punkt 4 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:807 av Lena Ek och Helena Lindahl (C).

Ställningstagande

Sveriges självförsörjningsgrad på livsmedel ligger nu på enbart 50 procent och minskar år från år. Hela livsmedelskedjan måste utvecklas från jord till bord för att skapa fler jobb och utveckling i hela landet. Tidigare har föreslagits att det ska tas fram en nationell livsmedelsstrategi för Sverige, men även regionala livsmedelsstrategier behövs. Det behövs samverkan mellan kommuner, länsstyrelser, regioner, livsmedelsproducenter, livsmedelsföretag, restauranger, handel, besöksnäring, näringslivsorganisationer, lantbruksorganisationer etc. Jordbruksverket kan som central myndighet tillsammans med Vinnova och andra ha en samordnande roll för metodutveckling och kunskapsöverföring.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Exportstrategi, punkt 5 (M)

av Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2976 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 2 och 4 samt avslår motionerna 2014/15:1247 av Sten Bergheden (M) yrkande 1 och 2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Genom att införa en webbaserad exportportal kan svensk livsmedelsexport förenklas. Exportportalens syfte bör vara att marknadsföra svensk mat och göra det enkelt för importörer att välja svenska livsmedel. Det bör även undersökas om en sådan exportportal kan erbjuda information och blanketter för att underlätta import och export.

Vidare bör Livsmedelsverket få i uppdrag att mer strategiskt arbeta för att underlätta exporten för livsmedelsföretag i Sverige. Livsmedelsverket är ansvarig myndighet för svensk livsmedelsexport och ska bl.a. fungera som en kontakt mellan företag och myndigheter i länder utanför EU och ta fram intyg

för export av livsmedel. Det bör framgå av myndighetens regleringsbrev att verkets uppdrag ska inkludera att underlätta för export.

Detta bör ges regeringen till känna.

7. Regelförenkling, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,

2014/15:1356 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1,

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 23,

2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 2,

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 2 samt

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Den byråkrati som i dag omger EU:s regler måste förenklas, och den tillsyn som utförs av svenska myndigheter ska vara transparent, rättssäker och fri från onödigt betungande byråkrati. Reglerna ska också kunna anpassas efter lokala förutsättningar.

Detta bör ges regeringen till känna.

8. Regelförenkling, punkt 6 (C)

av Lena Ek (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 8 och

avslår motionerna

2014/15:1250 av Sten Bergheden (M) yrkande 3,

2014/15:1356 av Kristina Yngwe (C) yrkande 1,

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 23,

2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD) yrkande 2,
2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkandena 1 och 2 samt
2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Fortsatta regelförenklingar bör gälla för företagen, inte minst för lantbruks-, fiske- och skogsbruksföretag. Krånglet och administrationen bör minska. Processerna behöver anpassas till företagens verklighet, inte till myndigheternas. Genom förenklingar sparar företagarna både tid och pengar samtidigt som den onödiga irritationen minskar. Grundläggande uppgifter om företaget och dess verksamhet ska bara behöva lämnas en gång och till ett ställe för att reducera den administrativa bördan för företagen och underlätta kontakten med myndigheterna. För att fler människor ska vilja starta och driva företag på landsbygden är det viktigt att krånglet och administrationen minskar.

Detta bör ges regeringen till känna.

9. Kartläggning av regler, punkt 7 (M, C, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M),
Gunilla Nordgren (M), Fredrik Malm (FP) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Nationella, mer långtgående regler som styr svenska företag bör kartläggas. Svensk djurskyddslagstiftning ska inte omfattas. En kartläggning av nationella, mer långtgående regler bör göras för att förbättra och förenkla utan att försämra det som gör svenska livsmedel så bra, såsom god djurhälsa och liten miljö- och klimatpåverkan.

Även den nationella tillämpningen av EU:s livsmedelslagstiftning bör kartläggas för att identifiera eventuella hinder som snedvrider konkurrensen för företagande.

Detta bör ges regeringen till känna.

10. Jordbruksmark, punkt 8 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 15.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med ett förslag till en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark. Åkermarksarealen fortsätter att minska i Sverige medan exploateringen av jordbruksmark ökar. Sverige behöver samtidigt stärka sin självförsörjningsgrad av livsmedel.

Naturvårdsverket bedömer att det inte är möjligt att nå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap med i dag beslutade eller planerade styrmedel, och förutsättningarna för att långsiktigt bevara jordbruksmarkens produktionsförmåga bedöms som otillräckliga. Tillståndet för många av odlingslandskapets arter och naturtyper är dessutom dåligt eller ogynnsamt. Näst efter skogen finns flest rödlistade arter i odlingslandskapet.

Den höga exploateringstakten av bördig åkermark, inte minst i södra Sverige, är mycket bekymmersam och inte förenlig med en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning. Nya nationella styrmedel krävs för att minska exploateringsstrycket på jordbruksmark i kommunerna.

Detta bör ges regeringen till känna.

11. Exportbidrag, punkt 9 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1123 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för att EU ska avskaffa exportbidraget som är direkt skadligt för utvecklingsländerna. Om medlemsländerna inom EU ska exportera vissa jordbruksvaror till länder utanför EU kan man under vissa förutsättningar få exportbidrag, vilket är ett instrument för att göra priserna på jordbruksprodukter mer stabila inom EU. Detta får dock konsekvenser för mottagarländer där marknaden kan övermättas och slå ut lokala producenter. I vissa fall finns även en djurskyddsaspekt i exportbidraget eftersom levande

djur kan transporteras långa sträckor. Exportbidrag är skadliga för utvecklingsländernas självförsörjningsgrad och det strider mot intentionerna i svensk djurskyddslagstiftning.

Detta bör ges regeringen till känna.

12. Ekologisk produktion, punkt 10 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:255 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motion

2014/15:1068 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Ett nationellt mål bör antas om att minst 30 procent av den svenska jordbruksmarken bör vara certifierat ekologisk till 2020. I dag brukas ungefär 15,7 procent av den svenska jordbruksmarken enligt ekologiska principer. Sverige har inte lyckats uppnå målet om att minst 20 procent av landets jordbruk skulle vara ekologiskt certifierat år 2010. Det krävs en kraftsamling för ökad ekologisk produktion. Sverige bör ha tydliga nationella mål för ekologisk produktion och konsumtion för att intensifiera arbetet för ett hållbart jordbruk.

Detta bör ges regeringen till känna.

13. Gödselspridning m.m., punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:1093 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 2 och

avslår motionerna

2014/15:889 av Tuve Skånberg (KD) och

2014/15:2586 av Lotta Olsson (M) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Man bör se över möjligheterna att ge jordbrukarna ett större förtroende att sprida gödsel efter förnuft. En stor kostnad för gödsel är lagringen, eftersom produktionen är ganska konstant medan spridningen bara sker vissa tider på året. Därför är det angeläget att hitta vägar att lätta upp regelverket för när gödseln tillåts att spridas. Självfallet vill såväl jordbrukarna själva som myndigheterna minimera näringsläckage, men jordbrukarna bör ges ett större förtroende att sprida gödseln efter förnuft. Speciellt i södra Sverige gäller en stelbent byråkrati som skiljer sig från övriga landet, och den bör ses över.

Detta bör ges regeringen till känna.

14. Odling av proteingrödor, punkt 12 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2907 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det bör utredas hur den svenska proteinfoderodlingen i ökad utsträckning kan baseras på närproducerade fodermedel. Den svenska produktionen av animalieprodukter som mjölk, kött och ägg bygger i stor utsträckning på importerade proteinfodermedel. Importen av dessa fodermedel, som är tveksamma ur klimat- och miljösynpunkt, sker samtidigt som vi inom vårt land har goda förutsättningar att öka såväl produktion som användning av närproducerade och mer hållbara proteinfodermedel. Genom att mer effektivt utnyttja jordbruksmarken och framför allt öka odlingen av proteingrödor som ärtor, åkerbönor och linfrö kan vi få fram fullgoda ersättningsprodukter till importerade soja- och palmolja produkter. Det finns även goda möjligheter att bättre utnyttja och vidareutveckla biprodukter från industrin.

Detta bör ges regeringen till känna.

15. Fäbodbruk, punkt 13 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2833 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det bör utredas hur ett livskraftigt och levande fåbodbruk kan bevaras och utvecklas. Fåbodbruk innebär att djur vallas på sommarbete under traditionella former. Regeringen bör uppmärksamma det svenska fåbodbruket och utreda riktlinjer för hur denna drift kan utvecklas och bevaras.

Stödnivåerna för att bedriva fåbodbruk har under 2000-talet sänkts. Från branschen säger man att ca 10 fåbodbruk per år läggs ner. Det går inte att beräkna hela den förlust som skulle åsamkas Sverige om denna bruksform tillåts försvinna. Att utöka bruket av utmarksbetet skulle generera nya jobb på landsbygden och inom de gröna näringarna. Att ha djur på de mycket stora arealerna utmarksbete som finns i Sverige skulle även ge positiva effekter för den biologiska mångfalden.

De svenska lantraserna har långa anor i Sverige och många lantraser har unika egenskaper som är väl värda att bevara och är speciellt anpassade för utmarksbete. Även andra traditionella former av bete som skogsbete, fjällbete och skärgårdsbete bör utvecklas.

Detta bör ges regeringen till känna.

16. Rennäringen, punkt 15 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Anders Forsberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2779 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

Rennäringslagen (1971:437) bör ses över för att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet. Enligt 1 § rennäringslagen (1971:437) får den som är av samisk härkomst (same) enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Rätten (renskötselrätten) tillkommer den samiska befolkningen och

grundas på urminnes hävd. Renskötselrätten får utövas av den som är medlem i en sameby.

Samerna ska i egenskap av ursprungsbefolkning ha en självklar rätt att bevara sitt språk och sin kultur, men att reservera en hel näringsgren för en grupp av medborgare av särskild börd och att också ge dessa medborgare särskilda rättigheter till land och vatten kan inte anses vara förenligt med de grundläggande principerna för en rättsstat.

Vidare bör Samefonden ombildas till fjällfonder. Dessa ska ha lokal förankring och bestå av ledamöter från olika näringar och etniciteter och ge alla som bor i renbetesområdena, oavsett etnisk identitet och näring, möjlighet att få utdelning från fonderna på lika grunder. Fjällfonderna ska förvalta samma medel som Samefonden.

Rennäringsdelegationerna bör ombildas till fjälldelegationer. De nya fjälldelegationerna ska vara demokratiska instanser som representerar alla boende och näringar i renbetesområdena. Ledamöterna i den nya delegationen ska utökas med representanter från byalag och företrädare för näringslivet i bygden. Rennäringsdelegationerna är instanser inom länsstyrelserna och fattar beslut om markanvändning, jakt, fiske m.m. på statens marker i renbetesområdena. Ledamöterna är politiker och renägare, den enda näring som har egen representation. Rennäringsdelegationerna har sagt nej till de flesta som har ansökt om att få köpa tomter för att bosätta sig i områdena och till utveckling och etablering av företag. Stora delar av dagens renbetesområden har historiskt tillhört fjällbönder som har trängts undan av rennäringens särställning.

Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:90 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det svenska jordbrukets villkor och behovet av likvärdiga regler.

2014/15:163 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att snarast återkomma med en långsiktig strategi med förslag till åtgärder som syftar till en mer miljömässigt hållbar landsbygdsutveckling.

2014/15:255 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att minst 30 procent av den svenska jordbruksmarken till 2020 bör vara certifierat ekologisk.

2014/15:306 av Cecilia Widegren (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma hästsektorns många positiva effekter, t.ex. arbetstillfällen, turism och fritidssysselsättning för barn och ungdomar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för att hästsektorn ska vara en naturlig del i utvecklingen av landsbygden och bidra till att nå EU:s miljömål.

2014/15:430 av Anna-Caren Säterberg och Kalle Olsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en nationell livsmedelsstrategi.

2014/15:432 av Ingela Nylund Watz (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i samverkan med berörda aktörer utveckla en strategi för den svenska hästnäringen.

2014/15:484 av Phia Andersson och Ann-Christin Ahlberg (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en nationell livsmedelsstrategi.

2014/15:623 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tydlig svensk linje när det gäller att medlemsstaterna följer beslutade EU-direktiv.

2014/15:761 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en levande landsbygd.

2014/15:807 av Lena Ek och Helena Lindahl (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regionala livsmedelsstrategier.

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag till en nationell målsättning för att bevara bördig åkermark.

2014/15:889 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa krav på odlingsfria zoner på 5–10 meter längs vattendrag.

2014/15:928 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla en långsiktig livsmedelsstrategi.

2014/15:942 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en strategi för de gröna näringarna och en levande landsbygd.

2014/15:976 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skånst jordbruks konkurrenskraft.

2014/15:1068 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte fastställa nationella mål för ekologisk produktion.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statens extrastöd till ekologisk produktion successivt ska trappas ned.

2014/15:1093 av Josef Fransson m.fl. (SD):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge jordbrukarna ett större förtroende att sprida biogödsel efter förnuft.

2014/15:1123 av Josef Fransson m.fl. (SD):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU ska avskaffa exportbidraget, som är direkt skadligt för utvecklingsländerna.

2014/15:1153 av Catharina Bråkenhielm och Kenneth G Forslund (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga möjligheterna till strategiska samverkansprogram för livsmedelsindustrin.

2014/15:1225 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en tydlig livsmedelsstrategi som visar hur vi kan öka den svenska matproduktionen och därmed också öka antalet jobb i de gröna näringarna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till en översyn av systemet för kostnader, skatter och regler inom livsmedelsproduktionen och se till att dessa harmoniseras med övriga europeiska länder.

2014/15:1247 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en tydlig marknadsföringsstrategi för ökad export av svensk mat.

2014/15:1250 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge i uppdrag till Jordbruksverket och

Livsmedelsverket att varje år redovisa hur man har jobbat för att öka svensk livsmedelsexport.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur Jordbruksverket och Livsmedelsverket kan få i uppdrag att varje år visa hur man har rationaliserat och minskat byråkratin för livsmedelsföretagen och lantbruket i Sverige.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur Jordbruksverket och Livsmedelsverket kan få i uppdrag att ta fram en tydlig strategi för hur man kan hjälpa till att öka svensk livsmedelsexport.

2014/15:1356 av Kristina Yngwe (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om minskat regelkrångel för hästföretagare.

2014/15:1602 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att premiera hög välfärd för djuren i svensk mjölkproduktion.

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en kartläggning över vilka myndighetskontakter livsmedelsföretag måste ha på regional och kommunal nivå.

2014/15:2542 av Ulrika Carlsson i Skövde m.fl. (C, M, KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja tillväxten i Skaraborg och Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta minska regelkrånglet för jordbruket.

2014/15:2544 av Lena Ek (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla myndighetskontakterna för svenska bönder så att varje bonde endast ska behöva ha en väg in i kontakten med myndigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska regelkrånglet för lantbruksföretagare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta generationsväxling och nyföretagande inom lantbruket.

2014/15:2573 av Annie Lööf m.fl. (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en nationell livsmedelsstrategi.
- 2.1 Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jordbrukets och fiskets konkurrenskraft.
Förslaget behandlas i den del som avser jordbrukets konkurrenskraft.

2014/15:2586 av Lotta Olsson (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utvärdera och se över lagstiftningskravet på gödselspridning på åkrar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att bättre anpassa gödselspridning efter väder, vind och markförhållanden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ge lantbrukare större möjlighet att avgöra när det är lämpligast att sprida gödsel på våra åkrar.

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatta regelförenklingar för företagen, inte minst lant-, fiske- och skogsbruksföretag.

2014/15:2779 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rennäringslagen (1971:437) i syfte att garantera alla medborgare likhet inför lagen oavsett börd och etnisk tillhörighet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ombilda Samefonden till fjällfonder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ombilda rennäringsdelegationerna till fjälldelegationer.

2014/15:2831 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsatt arbeta för en långsiktig svensk livsmedelsstrategi.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en minskad onödig byråkrati för lantbruksnäringen.

2014/15:2833 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett livskraftigt och levande fäbodbruk kan bevaras och utvecklas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka stödet till det svenska fäbodbruket.

2014/15:2907 av Anders Forsberg och Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur den svenska animalieproduktionen i ökad utsträckning kan baseras på närproducerade fodermedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur den svenska proteinfoderodlingen kan öka.

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med en nationell livsmedelsstrategi före juni 2015.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kartlägga nationella, mer långtgående regler som styr svenska företag. Svensk djurskyddslagstiftning ska inte omfattas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kartlägga den nationella tillämpningen av EU:s livsmedelslagstiftning för att identifiera eventuella hinder som snedvrider konkurrensen för företagande.

2014/15:2976 av Ulf Berg m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en exportportal.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Livsmedelsverket bör få i uppdrag att mer strategiskt arbeta för att underlätta exporten för livsmedelsföretag i Sverige.